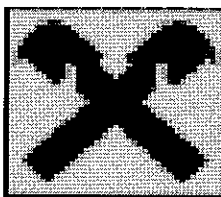

Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej Banku

Za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2008

RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.

ul. Piękna 20

00 - 549 Warszawa

Zgodnie z Uchwałą Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.

Spis treści

1.	Najważniejsze informacje ekonomiczno-finansowe Grupy Raiffeisen	5
2.	Informacje ogólne	6
3.	Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A.	8
3.1	Wprowadzenie	8
3.2	Ryzyko kredytowe	9
3.2.1	Ryzyko koncentracji	13
3.2.2	Ryzyko kredytowe kontrahenta	14
3.3	Ryzyko rynkowe	15
3.3.1	Ryzyko walutowe	16
3.3.2	Ryzyko stopy procentowej	17
3.3.3	Ryzyko płynności	19
3.4	Ryzyko operacyjne	21
3.4	Struktura organizacyjna	22
3.5	Systemy raportowania i pomiaru ryzyka	29
3.6	Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka	30
4.	Informacje dotyczące struktury funduszy własnych	31
5.	Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej	33
5.1	Kapitał Ekonomiczny	33
5.2	Proces zarządzania kapitałem	35
5.3	Kalkulacja wymogu regulacyjnego	36
6.	Ryzyko kredytowe	37
6.1	Definicja niewypłacalności	37
6.2	Utrata wartości	37
6.3	Wartość łącznego zaangażowania kredytowego	38
7.	Ryzyko koncentracji	40
8.	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane	49
9.	Ryzyko kredytowe kontrahenta w księdze handlowej	52
10.	Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	54
11.	Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	55
12.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	55
13.	Ekspozycje sekurytyzacyjne	57

Spis tabel

Tabela 1.	Wyniki scoringowe a grupy ratingowe	10
Tabela 2.	Wartość składników funduszy własnych	31
Tabela 3.	Potencjalnie materialne rodzaje ryzyka	34
Tabela 4.	Informacje liczbowe dotyczące wymogu regulacyjnego i adekwatności kapitałowej	36
Tabela 5.	Zaangażowanie kredytowe w podziale na klasy ekspozycji	38
Tabela 7.	Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych w ujęciu jednostkowym	40
Tabela 8.	Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych w ujęciu skonsolidowanym	41
Tabela 9.	Struktura branżowa ekspozycji kredytowych w ujęciu jednostkowym	42
Tabela 10.	Struktura branżowa ekspozycji kredytowych w ujęciu skonsolidowanym	44
Tabela 11.	Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w ujęciu jednostkowym	47
Tabela 12.	Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w ujęciu skonsolidowanym	48
Tabela 13.	Zestawienie należności w ujęciu jednostkowym	49
Tabela 14.	Zestawienie należności w ujęciu skonsolidowanym	50
Tabela 15.	Uzgodnienia zmiany stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości	51
Tabela 16.	Informacje dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta w ujęciu skonsolidowanym	52
Tabela 17.	Ekspozycje kapitałowe nieuwzględniane w portfelu handlowym ...	54
Tabela 18.	Wartości VAR (w tys. PLN, termin utrzymywania 10 dni, poziom ufności 99%)	55
Tabela 19.	Ryzyko stopy procentowej - BPV (w tysiącach EUR)	56
Tabela 20.	Należności objęte sekurytyzacją w ujęciu jednostkowym	58
Tabela 21.	Należności objęte sekurytyzacją w ujęciu skonsolidowanym	58

Spis schematów

Schemat 1.	Etapy procesu kalibracji	11
Schemat 2.	Jednostki organizacyjne Centrali Banku, oraz Raiffeisen Leasing SA. uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem	23
Schemat 3.	Schemat organizacyjny Centrali Banku	24
Schemat 4.	Struktura organizacyjna Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	25
Schemat 5.	Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem pomiędzy Departamentami Raiffeisen Bank Polska S.A.	26
Schemat 6.	Struktura organizacyjna Departamentu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym	27
Schemat 7.	Struktura organizacyjna Departamentu Zarządzania Ryzykiem	28
Schemat 8.	Alokacja kapitału ekonomicznego w Banku	33
Schemat 9.	Działania mające na celu redukcję ryzyka podejmowane w Raiffeisen Bank Polska S.A. i Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	35

Dokument stanowi realizację Polityki Informacyjnej w zakresie ogłaszania przez Grupę Kapitałową Raiffeisen Bank Polska S.A. informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ujawnianiu, wynikającej z postanowień Uchwały Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku.

Występujące w dokumencie określenia oznaczają odpowiednio:

Bank lub Jednostka Dominująca - Raiffeisen Bank Polska S.A.

Jednostka Zależna - Raiffeisen Leasing Polska S.A.

Grupa - Grupę Kapitałową Raiffeisen Bank Polska S.A.

Grupa RZB - Grupę Kapitałową Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG, w skład której wchodzi między innymi banki kontrolowane przez Raiffeisen International Bank Holding AG i RZB z Europy Środkowej i Wschodniej, oddziały zagraniczne RZB, austriackie instytucje finansowe oraz inne instytucje wspomagające.

Uchwała - Uchwała Komisji Nadzoru Bankowego Nr 1/2007 z dnia 13 marca 2007 roku.

Do końca 2007 roku Bank korzystał, zgodnie z §14 Uchwały, z możliwości zastosowania okresu przejściowego zezwalającego na stosowanie zasad Basel I do wyliczania aktywów ważonych ryzykiem i współczynnika wypłacalności. Od 1 stycznia 2008 roku Bank stosuje do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego metodę standardową określoną w Uchwale.

Grupa złożyła wniosek o wydanie zgody na stosowanie metody zaawansowanej do wyliczania wymogu z tytułu ryzyka kredytowego. W dniu 30.12.2008 r. uzyskała warunkową zgodę na jej stosowanie nie wcześniej niż od roku 2010. Wdrożenie metody jest uzależnione od spełnienia warunków zdefiniowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

O ile nie podano inaczej, wszystkie dane liczbowe zaprezentowano według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, w tys. PLN, dane zaprezentowano w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym.

1. Najważniejsze informacje ekonomiczno-finansowe Grupy Raiffeisen

Nazwa	Ujcie Jednostkowe	Ujcie skonsolidowane
	(w tys. zł)	
Fundusze własne banku	2 007 364	2 426 455
Fundusze podstawowe	1 773 849	2 080 253
Fundusze zasadnicze	1 189 489	1 270 754
Kapitał rezerwowy	107 125	337 584
Wynik finansowy netto	315 231	334 815
Pożyczki podporządkowane	348 000	348 000
Kapitał Ekonomiczny	961 852	1 226 903
RWA	18 010 635	22 309 522
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego	1 440 851	1 784 762
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego	20 250	20 250
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjne	129 838	145 362
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka walutowego	0	0
Ekspozycje kapitałowe	153 053	40 366
Należności z rozpoznaną utratą wartości	567 939	843 482
Salda korekt wartości i rezerwy	339 558	431 281
Należności objęte sekurytyzacją	976 448	1 976 638
	(w %)	
ROE brutto	25,08	21,03
ROE Netto	20,20	16,59
ROA Netto	1,31	1,22
CIR	53,80	52,06
CIR bez amortyzacji	49,26	47,38
Współczynnik wypłacalności	10,09	9,96

2. Informacje ogólne

Raiffeisen Bank Polska S. A. jest instytucją kredytową działającą w Polsce na podstawie licencji bankowej wydanej w 1991 roku przez Komisję Nadzoru Bankowego.

Właścicielem 100% udziałów w Banku jest Spółka holdingowa Raiffeisen International Bank-Holding AG (RI). RI jest jednocześnie podmiotem zależnym Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB).

Raiffeisen Zentralbank Österreich AG został utworzony w Wiedniu w 1927 r. i jest obecnie trzecim co do wielkości bankiem w Austrii, a jednocześnie liderem bankowości komercyjnej i inwestycyjnej.

Wizja i strategia rozwojowa Grupy RZB zakłada osiągnięcie pozycji lidera w bankowości detalicznej i korporacyjnej w Europie Środkowej i Wschodniej. W tym celu, RZB utworzył w swojej Grupie spółkę holdingową Raiffeisen International Bankholding AG (RI). Przedmiotowa Spółka nabywa udziały w już istniejących instytucjach kredytowych i firmach inwestycyjnych oraz zakłada nowe podmioty, w szczególności w Europie Środkowej i Wschodniej.

Inwestycje RI w Polsce mają za zadanie zapewnić polskim klientom dostęp do kompleksowych usług finansowych, świadczonych przez podmioty, których wartościami są:

- Zorientowanie na potrzeby Klienta,
- Zwiększanie wartości dla akcjonariuszy,
- Kierowanie się normami etycznymi.

Jednostki powiązane z Grupą to:

- **Jednostka dominująca najwyższego szczebla** - Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG.
- **Jednostki dominujące pośredniego szczebla** - Raiffeisen International Beteiligungs GmbH 100% udziałów w tej spółce posiada Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG, Cembra Beteiligungs GmbH, 100% udziałów w tej spółce posiada Raiffeisen International Beteiligungs GmbH.
- **Jednostka dominująca wobec Banku** - Raiffeisen International Bank-Holding AG, 68,5 % akcji tej spółki jest własnością Cembra Beteiligungs GmbH; 31,5 % akcji znajduje się w wolnym obrocie.
- **Jednostki zależne wobec Banku** - Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o., Raiffeisen Leasing Polska S.A., Telpol 3 S.A.
- **Pozostałe jednostki** - pozostałe jednostki powiązane - podmioty kontrolowane przez Raiffeisen International Bank-Holding AG oraz Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG, Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.

Jednostki zależne to jednostki, w odniesieniu do których Grupa ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Konsolidowanie jednostek zależnych ustaje z dniem utraty kontroli. Polityka rachunkowości jednostek zależnych jest dostosowana do polityki rachunkowości Grupy.

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym objęto spółkę Raiffeisen Leasing Polska S.A. oraz Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.

Spółki Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o. i Telpol 3 S.A. zostały wyłączone z konsolidacji ze względu na ich nieistotność dla właściwego obrazu sytuacji finansowej Grupy, są one prezentowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży zgodnie z MSR 39

Cechą charakterystyczną działania Grupy w Polsce jest ścisła współpraca podmiotów. Taka sytuacja umożliwia bowiem zapewnienie klientom Grupy szerokiej gamy usług takiej jak:

- Bankowość detaliczna oraz korporacyjna,
- Działalność inwestycyjna,
- Leasing oraz faktoring.

W ramach bankowości detalicznej i korporacyjnej klientom Banku oferowane są produkty depozytowe i lokacyjne, kredytowe i gwarancje. Bank posiada w swojej ofercie również bogatą gamę produktów rozliczeniowych i oszczędnościowo-rozliczeniowych.

W ramach działalności inwestycyjnej Banku dokonywane są operacje na instrumentach finansowych, na rynku pozagiełdowym. Bank umożliwia klientom za swoim pośrednictwem udział w obrocie wybranymi instrumentami finansowymi. Bank prowadzi także usługi inwestycyjne (np. prowadzenie rachunku papierów wartościowych) dla swoich klientów.

Specjalizacją Raiffeisen-Leasing Polska S.A. jest leasing środków transportu. Przedmiotem leasingu są również środki trwałe, m.in. nieruchomości, środki transportu, maszyny i urządzenia.

W ofercie Banku znajdują się wszystkie odmiany faktoringu: faktoring niepełny, faktoring pełny, faktoring z ubezpieczeniem, faktoring samorządowy i faktoring odwrotny.

Nie występują istotne istniejące lub przewidywane przeszkody natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi działającymi w ramach Grupy.

W podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją nie występuje niedobór kapitału.

3. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A.

3.1 Wprowadzenie

Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu.

Grupa kieruje się zasadą, że efektywny system zarządzania i kontroli ryzyka jest oparty na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej - obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka - stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Grupę ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na wykorzystaniu nowoczesnych technik zabezpieczania i transferu ryzyka w celu dostosowania rodzaju i profilu ryzyka podejmowanego przez Grupę do apetytu na ryzyko wyrażonego w przyjętych planach strategicznych.

Struktura systemu zarządzania ryzykiem w Grupie jest szczegółowo opisana w dalszej części opracowania (Patrz Pkt. 3.4)

Polityka Grupy w zakresie zarządzania adekwatnością kapitałową ma na celu uzyskanie zaplanowanego ROE (zwrotu z kapitału) z jednoczesnym zachowaniem poziomu kapitału, który jest wystarczający do spełnienia wymagań przepisów i działalności.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową jest szerzej opisany w dalszej części opracowania (Patrz Pkt. 5)

Zgodnie z uchwałą KNF nr 1/2007 Grupa stosuje poniższe podejście do zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk:

- **Ryzyko kredytowe:** metoda standardowa (zgodna na stosowanie metody zaawansowanej (IRB) jest udzielona od 1 stycznia 2010 r. pod warunkiem, że luki stwierdzone w trakcie procesu nadzoru zostaną uzupełnione), w tym:
  - **ryzyko kredytowe kontrahenta:** metoda standardowa (Patrz Pkt. 2.13.2.2).
  - **ryzyko koncentracji** (Patrz Pkt. 2.13.2.1).
- **Ryzyko rynkowe:** (Patrz Pkt. 3.3). w tym:
  - **ryzyko walutowe:** metoda standardowa (Patrz Pkt. 3.3.1).
  - **ryzyko stopy procentowej:** metoda długości (Patrz Pkt. 3.3.2).
  - **ryzyko płynności** (Patrz Pkt. 3.3.3).
- **Ryzyko operacyjne:** metoda standardowa (Patrz Pkt. 3.4).

Szczegółowy opis procesów zarządzania oraz zasad polityki stosowanej w odniesieniu do poszczególnych rodzajów znajduje się w dalszej części materiału.

3.2 Ryzyko kredytowe

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności kredytowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela kredytowego Grupy.

W odniesieniu do indywidualnego klienta, monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty kredytu, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne klienta. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela kredytowego Grupy, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Stosowane przez Grupę procedury monitorowania ryzyka kredytowego obejmują również zasady monitorowania ustanowionych zabezpieczeń. W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe przeglądy zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależniona jest od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmuje: wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu, prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem oraz dokumentów ubezpieczeniowych dotyczących zabezpieczeń rzeczowych (przegląd polis ubezpieczeniowych, sposobów ich opłacania, terminy ważności).

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Grupy wynika głównie z prowadzonej działalności kredytowej oraz w mniejszym stopniu ze sprzedaży i operacji w ramach portfela handlowego, instrumentów pochodnych oraz udziału w transakcjach płatniczych i rozliczeniach papierów wartościowych na rachunek Grupy oraz na rachunek klientów Grupy.

Grupa stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi kredytu lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Procedury te tworzone są zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie RZB. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Grupa posiada jasny i przejrzysty system kompetencji kredytowych zbudowany na wielostopniowym systemie komitetów kredytowych o różnych, ściśle określonych kompetencjach. Każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji odpowiada za ryzyko i zwrot na transakcji będącej przedmiotem decyzji.

W celu zapewnienia niezależności ocen ryzyka kredytowego i jakości portfela Grupy wprowadzony został podział odpowiedzialności pomiędzy jednostkami biznesowymi oraz jednostkami ryzyka.

Przed zawarciem umowy kredytowej Grupa dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta. Ocena klienta wspierana jest przez wykorzystywane w Grupie systemy ratingowe i scoringowe. Systemy te stanowią ważny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie.

W przypadku klientów korporacyjnych zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego w celu przyporządkowania klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa ustalana jest na podstawie analizy czynników ilościowych (roczne i międzyokresowe sprawozdania finansowe), czynników jakościowych oraz informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Kategoria ratingowa ma wpływ na określenie standardowych kosztów ryzyka i jest ważnym parametrem w zarządzaniu portfelem kredytowym Grupy.

Grupa dokonuje również oceny ryzyka związanego z przeznaczeniem kredytu i zdolności klienta do obsługi zadłużenia, w tym przede wszystkim na podstawie generowanych przez klienta nadwyżek finansowych. Grupa udziela kredytów klientom charakteryzującym się wysoką wiarygodnością kredytową. Jednakże mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Grupa dąży do zawierania umów zabezpieczeń, w szczególności w odniesieniu do długoterminowych umów kredytowych.

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych, zbudowanych dla poszczególnych produktów kredytowych przy użyciu metod statystycznych. Wartości scoringu w obrębie modelu pozwalają na uszeregowanie klientów pod względem ryzyka. Im niższy score zostanie nadany klientowi, tym wyższa grupa ratingowa i większe ryzyko, że w przypadku danego klienta wystąpi zdarzenie niewypłacalności.

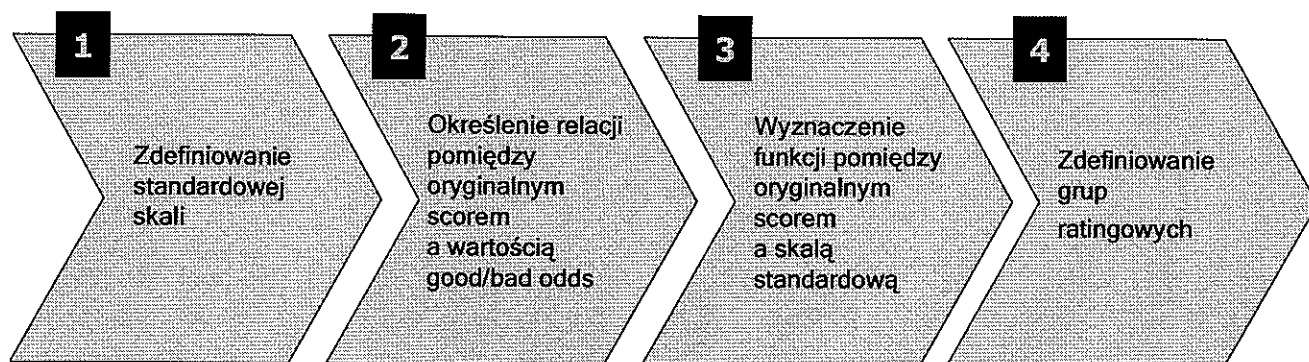
Tabela 1. Wyniki scoringowe a grupy ratingowe

Wynik scoringowy	Grupa ratingowa	Opis
	0	Brak ratingu
> 780	0,5	Minimalne ryzyko
740-779	1	Doskonała jakość
700-739	1,5	Bardzo dobra jakość
660-699	2	Dobra jakość
620-659	2,5	Przeciętna jakość
580-619	3	Poniżej przeciętnej jakości
540-579	3,5	Słaba jakość
500-539	4	Bardzo słaba jakość
<499	4,5	Watpliwa jakość i/lub częściowo spisany w straty
	5	Default

Uzyskane wyniki są w wielu przypadkach nieporównywalne i ta sama wartość scorowa może niekoniecznie odzwierciedlać pełną informację o poziomie ryzyka. Bank stosuje kalibrację, która standaryzuje relacje pomiędzy scorem a good/bad odds, czyli liczbą rachunków dobrych przypadająca na każdy rachunek zły.

Etapy procesu kalibracji

Kalibracja jest niezbędna do budowy spójnej skali ratingowej. Dzięki niej wyniki każdej karty scoringowej są porównywalne między sobą. Na nowej skali wyznaczane są przedziały definiujące rating grade'y (grupy ratingowe), zgodnie Tabelą 1.

W portfelach detalicznych, w zakresie których Grupa zamierza stosować metodę IRB, wyróżniane są modele następujących parametrów:

- PD - Probability of Default,
- CF - Conversion Factor,
- LGD - Loss Given Default.

Model PD bazuje na założeniu możliwości wykonywania estymacji i walidacji parametru w homogenicznych pulach (zbiorach, ang. pools). Kryteria, które Bank i Spółka Leasingowa przyjęły do określenia homogenicznych pul, prezentują się w następujący sposób:

- Klasa ratingowa (ang. rating grade), bazująca na przyznanej wartości punktowej z kart scoringowych (ang. score),
- Rodzaj produktu kredytowego,
- Segment klienta,
- Liczba dni przeterminowania powyżej przyjętego progu istotności (DPD, ang. days-past-due).

Estymacja i walidacja parametrów ryzyka CF oraz LGD odbywa się również na zasadzie wyodrębnienia homogenicznych pul (zbiorów, ang. pools). W przypadku CF, parametrem różnicującym jest rodzaj produktu i liczba dni przeterminowania, w poszczególnych podmiotach. W przypadku LGD, przeprowadzane są odrębne kalkulacje dla portfeli spółek Grupy.

Grupa sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami pochodnymi netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów.

Poziomem ekspozycji na to ryzyko kredytowe zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów, łącznie z potencjalną ekspozycją na ryzyko wynikające ze zmian na rynku.

W odniesieniu do zobowiązań pozabilansowych o charakterze kredytowym głównym ich celem jest zapewnienie dostępności środków dla klientów zgodnie z zapotrzebowaniem. Gwarancje i akredytywy "standby", stanowiące nieodwołalne zapewnienia, że Grupa spłaci zobowiązania klienta wobec osób trzecich, jeżeli klient nie będzie w stanie ich spłacić, są związane z takim samym ryzykiem, jak kredyty. Akredytywy dokumentowe i akredytywy typu listu kredytowego (CLC), które są pisemnymi zobowiązaniami Grupy wydanymi na rzecz klienta, upoważniającymi osoby trzecie do wypisywania czeków na Jednostkę Dominującą do ustalonej kwoty na określonych warunkach, są zabezpieczone na dostawach towarów których dotyczą, przez co związane są z mniejszym ryzykiem niż bezpośredni kredyt.

Zobowiązania pozabilansowe o charakterze kredytowym dotyczą niewykorzystanej części udzielonych kredytów, gwarancji i akredytyw. Jeżeli chodzi o ryzyko kredytowe z tytułu zobowiązań do udzielenia kredytu, Grupa jest potencjalnie narażona na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów kredytowych. Grupa monitoruje okresy obowiązywania zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ w przypadku dłuższych okresów ryzyko kredytowe jest zazwyczaj większe.

3.2.1 Ryzyko koncentracji

W celu kontroli ryzyka portfela kredytowego w zakresie oczekiwanych i nieoczekiwanych strat (kapitału i poziomu odpisów z tytułu utraty wartości), Grupa określa limity koncentracji ryzyka kredytowego dla potrzeb kontroli wewnętrznej i zarządza ekspozycją na ryzyko w ramach tych limitów poprzez regularny system monitorowania.

Limity akceptowanego przez Grupę poziomu ryzyka kredytowego są zatwierdzane przez Zarząd Jednostki Dominującej.

Struktura limitów obowiązująca w Grupie przedstawia się następująco:

Limity walutowe i płynnościowe:

- Limit relacji wielkości portfela kredytowego do bazy depozytowej;

Limity branżowo - geograficzne:

- Limit koncentracji kredytowej w odniesieniu do branż gospodarki,

Limity jakościowe portfela:

- Limit dotyczący maksymalnej niezabezpieczonej ekspozycji portfela kredytowego,
- Limit maksymalnej ekspozycji kredytowej dla grupy klientów z ratingiem z przedziału 4,0 - 5,0 i bez ratingu (odrębnie dla portfela dużych, oraz małych i średnich przedsiębiorstw),
- Limity dotyczące finansowania rynku nieruchomości.

Limity wynikające z przepisów artykułu 71 Prawa bankowego:

- Limit koncentracji kredytowej względem pojedynczego klienta lub grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.

Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (włączając banki i brokerów) podlega dalszym ograniczeniom w formie szczegółowych limitów dotyczących narażenia na ryzyko bilansowe i pozabilansowe oraz dzienne limity ryzyka dostaw dotyczące pozycji takich jak walutowe kontrakty terminowe. Faktyczna ekspozycja na ryzyko jest codziennie porównywana z dopuszczalnym limitem.

Przyjmowane corocznie polityki kredytowe zawierają wytyczne co do poziomu akceptowanego przez Grupę ryzyka kredytowego i metod jego pomiaru. Polityki kredytowe są zgodne ze standardami Grupy RZB i dostosowane do specyfiki działalności kredytowej Grupy.

Grupa przestrzega norm wynikających z Ustawy prawo bankowe określających wielkości koncentracji zaangażowań obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.

Grupa jest skoncentrowana na prowadzeniu działalności kredytowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - zaangażowania wobec nierezydentów stanowią znikomy odsetek portfela kredytowego Grupy.

3.2.2 Ryzyko kredytowe kontrahenta

Zgodnie z Załącznikiem 11 do Uchwały KNB nr 1/2007 wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta oblicza się jako 8% sumy kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla następujących operacji zaliczonych do portfela handlowego:

- Pozagiełdowych transakcji pochodnych oraz kredytowych instrumentów pochodnych,
- Transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów,
- Transakcji z opcją uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego opartych na papierach wartościowych lub towarach,
- Transakcji z długim terminem rozliczenia.

Bank kalkuluje wymóg kapitałowy zgodnie z metodyką metody standardowej określonej w Uchwale 1/2007.

Ze względu na ryzyko kontrahenta (*counterparty credit risk*; CCR) instrumenty pochodne są podzielone na:

- Transakcje notowane na giełdzie,
- Transakcje zawarte na rynku pozagiełdowym (*over-the-counter* (OTC))

Oznaczenie papieru jako notowanego na uznanej giełdzie wyłącza dany papier z konieczności liczenia dla niego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kontrahenta (jeśli papier jest notowany na uznanej giełdzie, ekspozycja otrzymuje wagę 0%). Transakcje instrumentami pochodnymi rynku pozagiełdowego zawierane za pośrednictwem uznanej izby rozliczeniowej nie generują również ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta. Wszystkie pozostałe kontrakty na instrumenty pochodne (niezawierane poprzez izby rozliczeniowe) generują ekspozycję na ryzyko kredytowe kontrahenta.

Ustalenie aktywów ważonych ryzykiem (RWA) transakcji na instrumenty pochodne przebiega w dwóch etapach:

- Dla każdej transakcji oblicza się wielkość jego ekspozycji,
- Kwoty ekwiwalentów kredytowych mnoży się przez odpowiedni czynnik wagowy związany z ryzykiem.

Ekspozycję rozdziela się na dwa składniki:

- Ekspozycję bieżącą,
- Ekspozycję potencjalną.

Ekspozycją bieżącą jest koszt zastąpienia w wypadku, gdy kontrahent stał się niewypłacalny w dniu dzisiejszym (jeżeli jest ujemna, ekspozycję bieżącą uznaje się za zerową).

Wartość **ekspozycji potencjalnej** (*add-on*) jest modelowana za pomocą iloczynu wartości nominalnej kontraktu oraz czynnika *add-on*.

Proces obliczania aktywów ważonych ryzykiem jest oparty na następujących parametrach:

- Nominał transakcji,
- Typ kontraktu,
- Poziom uprzywilejowania,
- Termin zapadalności transakcji,
- Rating kontrahenta,
- Wartość rynkowa kontraktu.

3.3 Ryzyko rynkowe

Zarządzanie ryzykiem rynkowym Grupy ma na celu utrzymywanie stopnia ryzyka na akceptowalnym poziomie współmiernie do zysku firmy w zmiennym środowisku.

Ocena i zarządzanie ryzykiem rynkowym obejmuje:

- Ryzyko walutowe,
- Ryzyko stopy procentowej,
- Ryzyko płynności i finansowania.

Poszczególne rodzaje ryzyka są opisane w dalszej części materiału.

Do głównych celów polityki zarządzania ryzykiem rynkowym należy:

- Ustalanie i akceptowanie planów strategicznych w zakresie zarządzania bilansowego w kategoriach produktów i cen,
- Śledzenie środowiska zewnętrznego i pomiar jego wpływu na zyskowność i kapitał,
- Zrozumienie interakcji między poszczególnymi portfelami w bilansie Grupy oraz ich wpływu m.in. na ceny transferowe oraz alokację zasobów,
- Ustalanie parametrów portfela inwestycyjnego, w szczególności jego rentowności i czasu trwania oraz wartości nominalnej, czasu trwania i terminów zapadłości poszczególnych instrumentów,
- Akceptacja projektów nowych produktów z perspektywy zarządzania bilansowego,
- Akceptacja wszelkich transakcji różniących się profilem ryzyka od wytycznych zaakceptowanych przez Grupę,
- Akceptacja strategii zabezpieczających,
- Bieżące zarządzanie portfelem inwestycyjnym Banku,
- Bieżące zarządzanie strukturą cen Banku, tzn. strukturą stosowanych cen, ich składnikami i zależnościami.

Na proces zarządzania składają się:

- Identyfikacja czynników ryzyka,
- Pomiar ryzyka,
- Monitorowanie ryzyka,
- Zarządzanie limitami ryzyka,
- Raportowanie ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych.

3.3.1 Ryzyko walutowe

Z uwagi na prowadzoną działalność, Grupa narażona jest na wpływ wahań kursowych na swoją sytuację finansową i przepływy pieniężne.

Ryzyko walutowe rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty jest uzależnione od:

- Zmienności kursów walutowych,
- Niedopasowania należności i zobowiązań walutowych.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ustalenie obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych przez Grupę rozmiarów.

W celu zarządzania ryzykiem walutowym Zarząd Jednostki Dominującej ustala limity poziomu ekspozycji na ryzyko dla poszczególnych walut oraz globalnie dla pozycji overnight, które są na bieżąco monitorowane. Wielkości, które również podlegają kontroli to wartość zagrożona, obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz maksymalna miesięczna i roczna strata z transakcji na rynku walutowym.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu zmian kursów walut i relacji między należnościami a zobowiązaniami walutowymi na wynik finansowy, Grupa dostosowuje działalność do zewnętrznych i wewnętrznych norm ostrożnościowych. Limity wielkości ryzyka walutowego uzależnione są od kapitałów Grupy, jak również ściśle skorelowane z osiąganymi wynikami ekonomicznymi dla działalności walutowej.

Ponadto, dla potrzeb Nadzoru Bankowego wykorzystywana jest tzw. metoda podstawowa wyznaczająca dopuszczalne granice ekspozycji na ryzyko niedopasowania należności i zobowiązań walutowych (tzw. pozycja całkowita) w odniesieniu do funduszy własnych Grupy.

Polityka Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym zakłada posiadanie zamkniętej pozycji walutowej. Grupa nie prowadzi wyodrębnionych portfeli handlowych w zakresie przeprowadzania transakcji walutowych. Ryzyko walutowe jest niematerialne - wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosi 0 PLN. W związku z powyższym Grupa w procesie zarządczym nie stosuje metod symulacyjnych. Metoda wartości zagrożonej (VaR) jest stosowana ze względu na wymagania jednostki dominującej.

Raporty dzienne dotyczące pozycji walutowej obejmujące analizę działalności walutowej w kontekście przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych oraz wyników ekonomicznych przedstawiane są dyrektorom jednostek organizacyjnych odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka, członkowi Zarządu Jednostki Dominującej nadzorującemu pion zarządzania ryzykiem oraz członkowi Zarządu Jednostki Dominującej nadzorującemu pion gospodarki pieniężnej.

3.3.2 Ryzyko stopy procentowej

Podstawowymi celami polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupy są: jest stabilizacja dochodu odsetkowego netto przewidzianego w budżecie Banku i planach strategicznych oraz zmniejszenie zmienności wartości ekonomicznej i przyszłych dochodów z powodu zmian stóp procentowych.

Realizacja powyższych celów skutkuje zmniejszeniem alokacji wewnętrznego kapitału ekonomicznego do ryzyka stopy procentowej.

Polityka inwestycyjna Grupy określa zasady zarządzania portfelem inwestycyjnym Banku. Cel zasadza się na następujących podstawach:

- apetyt na ryzyko - inwestycje w określonych limitach w odniesieniu do ryzyka kredytowego i rynkowego,
- płynność - możliwość wyjścia z transakcji bez istotnej utraty wartości,
- zysk - osiągnięcie pożądanego wyniku finansowego.

Wytyczne dla polityki inwestycyjnej to:

- kryteria wybrania kapitałowych i dłużnych papierów wartościowych,
- cele inwestycyjne Grupy,
- zasady dywersyfikacji portfela inwestycyjnego,
- wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem.

Przedmiotem inwestycji Grupy mogą być instrumenty dłużne: obligacje i bony skarbowe, obligacje i bony NPB, bankowe certyfikaty depozytowe, obligacje korporacyjne, papiery komercyjne a także instrumenty kapitałowe takie jak akcje i jednostki funduszy inwestycyjnych.

Portfel handlowy zawiera papiery wartościowe zakupione z zamiarem osiągnięcia zysków finansowych w wyniku zmian cen. Portfel handlowy obejmuje portfel papierów skarbowych i portfel papierów korporacyjnych. Wybór instrumentów i decyzje handlowe podejmowane przez Departament Skarbu.

Portfel bankowy zawiera papiery wartościowe zakupione z zamiarem osiągnięcia zysków finansowych w średnim okresie i obejmuje portfel Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, portfel płynnościowy oraz portfel do zadań specjalnych.

Portfel utrzymywany do wymagalności (HTM) jest budowany z zamiarem osiągnięcia zysków finansowych w długim okresie i z zamiarem utrzymywania papierów wartościowych do ich terminu wymagalności. Portfel HTM może zawierać wyłącznie papiery skarbowe.

Portfel dostępny do obrotu jest przeznaczony na zakup papierów wartościowych akcji będących w obrocie publicznym. Decyzje inwestycyjne są podejmowane przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Zaleca się, aby wartość portfela utrzymanego do wymagalności i portfela płynności była co najmniej równa wartości kapitału podstawowego w celu zachowania jego wartości ekonomicznej.

Dla celów oceny ryzyka stóp procentowych grupy wykorzystuje następujące metody:

- Metodologię analizy luki stóp procentowych,
- Metodę wartości punktu bazowego BpV,
- Metodę VaR,
- Metodę głównych składowych.

Analiza luki pozwala na ocenę wrażliwości dochodów odsetkowych netto na zmiany rynkowych stóp procentowych. Grupa wykorzystuje analizę Monte Carlo do przeprowadzania testów warunków skrajnych, przyjmując założenie o nagłym szokowym przesunięciu się krzywych dochodowości. Analiza luki uzupełniana jest analizą wrażliwości na zmianę kształtu krzywych dochodowości z wykorzystaniem analizy głównych składowych.

Metodologia wartości punktu bazowego (BpV) ocenia wrażliwość wartości utrzymywanych pozycji na zmiany stóp procentowych.

Wartość zagrożona (VaR), definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca ze zmiany wartości bieżącej przepływów pieniężnych z instrumentu finansowego, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%.

Grupa przeprowadza również analizę wrażliwości marży odsetkowej netto na zmianę rynkowych stóp procentowych. Scenariusz testowy zakłada jednorazową zmianę wszystkich stóp procentowych oraz zwiększenie korelacji pomiędzy zmianami stóp. Wewnętrzny limit Grupy na wartość tej zmiany wynosi 10%, a jego wartość na koniec 2008 roku wynosiła 5,03% (w roku 2007 - 2,94%).

Ponadto Grupa przeprowadza analizę zmiany wartości ekonomicznej do wartości funduszy własnych Grupy, na skutek zmiany struktury stóp procentowych, dla poszczególnych typów walut, o przyjęty wskaźnik zakłócenia poziomu struktury stóp. W tym celu wyznaczana jest ważona wartość pozycji aktywów oraz pasywów, gdzie system wag oparty jest o założone równoległe przesunięcie struktury stóp procentowych.

Wykorzystanie wag ma na celu oszacowanie zmiany wartości bieżącej aktywów oraz pasywów, przy założeniu zmiany struktury stóp procentowych. Następnie wyznaczany jest rozkład zmiany wartości ekonomicznej kapitału przy danym poziomie ufności. Wartość wskaźnika porównywana jest do poziomu kapitałów własnych. Wartość wskaźnika Wsk nie może przekroczyć 20%. Sytuacja taka oznaczałaby, iż standardowe zakłócenie poziomu stóp procentowych powoduje spadek wartości ekonomicznej o ponad 20% wartości funduszy regulacyjnych pierwszej i drugiej kategorii. Wartość wskaźnika na koniec roku 2008 wyniosła 2,9%.

Na podstawie wymienionych metod pomiarowych funkcjonuje system limitów ekspozycji na ryzyko stóp procentowych. Limity ryzyka stóp procentowych (limit luki, limit BpV oraz VaR limit) są ustanowione na poziomie Jednostki Dominującej, ale także osobno dla spółek zależnych.

Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Departament Zarządzania Ryzykiem. Pomiar ryzyka prowadzony jest w cyklu dziennym. Dzielne raporty z wykorzystaniem poszczególnych limitów ryzyka rozsyłane są w formie elektronicznej do merytorycznych komórek organizacyjnych Grupy.

W celu właściwego zarządzania ryzykiem kierownictwo Jednostki Dominującej uczestniczy aktywnie w procesie ustanawiania i weryfikacji limitów, oraz kontroli poziomu ich wykorzystania. Za okresową kontrolę zarządzania ryzykiem stóp procentowych odpowiedzialny jest Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO). ALCO na swych comiesięcznych posiedzeniach dokonuje oceny poziomu ryzyka, na które Grupa jest narażona i w razie konieczności zobowiązuje właściwe jednostki do podjęcia odpowiednich kroków w celu jego ograniczenia.

3.3.3 Ryzyko płynności

Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Grupy, które umożliwia realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązywania się Grupy ze zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów ryzyka stopy procentowej i ryzyka kursowego.

Zarządzanie średnio i długoterminowym ryzykiem płynności realizowane jest w Grupie przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), który ustala pożądaną strukturę bilansu Grupy poprzez system limitów obejmujących m.in. wielkość luki płynności, stopień koncentracji depozytów stosunek wartości portfela kredytowego do depozytów, stosunek aktywów płynnych do wartości portfela kredytowego

Zarządzanie płynnością obejmuje:

- Kształtowanie struktury instrumentów bilansowych i pozabilansowych w taki sposób, aby polityka dopasowanego finansowania była utrzymywana na poziomie dozwolonym innymi rodzajami ryzyk, np. ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe,
- Spełnienie wymagań zawartych w ustalonych ramach limitów,
- Utrzymanie rezerwy płynnościowej w formie płynnych papierów wartościowych i płynnych aktywów,
- Monitorowanie zmian płynności rynku pieniężnego,
- Monitorowanie regulacyjnych wskaźników płynności.

Poziom ponoszonego przez Grupę średnio- i długoterminowego ryzyka płynności oceniany jest na podstawie raportów luki płynności.

Raporty sporządzane są dla pozycji bilansowych i pozabilansowych w PLN i w podstawowych walutach obcych, EUR, USD, oraz pozostałych walutach obcych łącznie.

Profil płynności Grupy jest analizowany w dwóch oddzielnych scenariuszach. Jeden oparty na umownych terminach przepływu pieniędzy oraz drugi oparty na tych terminach skorygowanych czynnikami behawioralnymi, takimi jak:

- Przedterminowa spłata kredytów,
- Przedterminowe wycofanie depozytów,
- Wzorce płatności w zakresie produktów bez terminów zapadłości, jak rachunki bieżące, kredyty w rachunku bieżącym, itp.,
- Prawdopodobieństwo wypłat w ramach udzielonych kredytów,
- Prawdopodobieństwo wypłat w ramach wystawionych gwarancji,
- Jakość kredytowa przepływów pieniężnych.

Analiza behawioralna jest wykonywana dla potrzeb zarządzania wewnętrznego przez Departamentem Zarządzania Ryzykiem. Założenia do modeli korekt behawioralnych są oceniane przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Departament Skarbu prowadzi działalność na rynku finansowym odpowiednio kształtując portfel aktywów i pasywów tak, aby zachowane zostały wymagane poziomy limitów ryzyka płynności.

Polityka cenowa i produktowa, jest aktywnie wykorzystywana przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami jako instrument kształtowania pożądanej struktury aktywów i pasywów. W połączeniu z procesem rozliczeń wewnętrznych kosztów płynności tworzy ona system transmisji celów wynikających z ograniczania ryzyka na cele poszczególnych linii biznesowych.

Na wypadek wystąpienia zagrożenia utraty płynności Grupa opracowała plan awaryjny. Analizowane czynniki zagrożenia utraty płynności to:

- **Czynniki wewnętrzne** takie jak: obniżenie wyniku finansowego banku, wzrost należności nieobsługiwanych, obniżenie jakości posiadanych aktywów, zmniejszenie bazy depozytowej, masowe wypłaty dokonywane przez klientów Banku, znaczącą koncentrację źródeł finansowania, brak nowych źródeł finansowania oraz pogorszenie sytuacji płynnościowej spółek zależnych.
- **Czynniki zewnętrzne** obejmujące: wybuch kryzysu finansowego w Polsce, obniżenie wiarygodności kredytowej Polski, obniżenie ratingu Grupy, wstrzymanie rozliczenia transakcji przez inny bank, wprowadzenie ograniczeń prawnych, które ograniczą przepływ funduszy pomiędzy nierezydentami a obywatelami Polski, wojna lub inne sytuacje, które spowodują brak możliwości wykonywania operacji finansowych oraz kryzys finansowy na świecie lub inne wydarzenia na rynku finansowym powodujące utratę płynności rynków finansowych lub skutkujące gwałtowną przeceną pozycji bilansowych i pozabilansowych banków.

Plan awaryjny Grupy zakłada przeciwdziałanie utracie płynności poprzez wykorzystanie następujących instrumentów finansowych:

- otwarte linie kredytowe rynku pieniężnego w innych bankach,
- otwarte linie kredytowe typu stand-by,
- kredyty w Banku Centralnym (techniczny oraz lombardowy, repo),
- wpłaty własne przez akcjonariuszy lub spółki zależne,
- rezerwa płynności (portfele papierów wartościowych),
- wstrzymanie płatności własnych (faktury) w Banku i spółkach zależnych,
- wstrzymanie uruchomień kredytów w Banku i spółkach zależnych,
- polityki cenowe dla aktywów i pasywów Banku.

3.4 Ryzyko operacyjne

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej poprzez wdrożenie efektywnych mechanizmów identyfikacji, oceny i kwantyfikacji, ograniczania, oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie ma odzwierciedlać profil ryzyka operacyjnego Grupy i zapewnić podjęcie odpowiednich środków w celu adekwatnej kontroli poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie proporcjonalnym do zakresu działalności i dochodu Grupy.

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie to:

- Właścicielami ryzyka operacyjnego są menadżerowie linii biznesowych oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych Grupy.
- Organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Sterujący ds. Ryzyka Operacyjnego.
- Istnieje niezależna funkcja zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem.
- Występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny.
- Przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym.
- Przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego.

Zgodnie z Polityką Ryzyka Operacyjnego przyjętą przez Grupę RZB, w Grupie Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. stosowane są następujące instrumenty identyfikacji i pomiaru ryzyka:

- Samoocena Ryzyka Operacyjnego (ocena ryzyka przeprowadzana na poziomie jednostek organizacyjnych Grupy, linii biznesowych, produktów oraz poszczególnych funkcji biznesowych).
- Gromadzenie danych o zdarzeniach operacyjnych (kompleksowa informacja o występujących zagrożeniach oraz poniesionych stratach operacyjnych).

- Kluczowe Indykatory Ryzyka (monitoring indyktorów ryzyka przeprowadzany na poziomie Grupy).
- Analiza Scenariuszy (scenariusze zdarzeń operacyjnych są tworzone tam, gdzie częstotliwość zdarzeń jest mała, ale kwota straty może stanowić poważne zagrożenie dla Grupy).

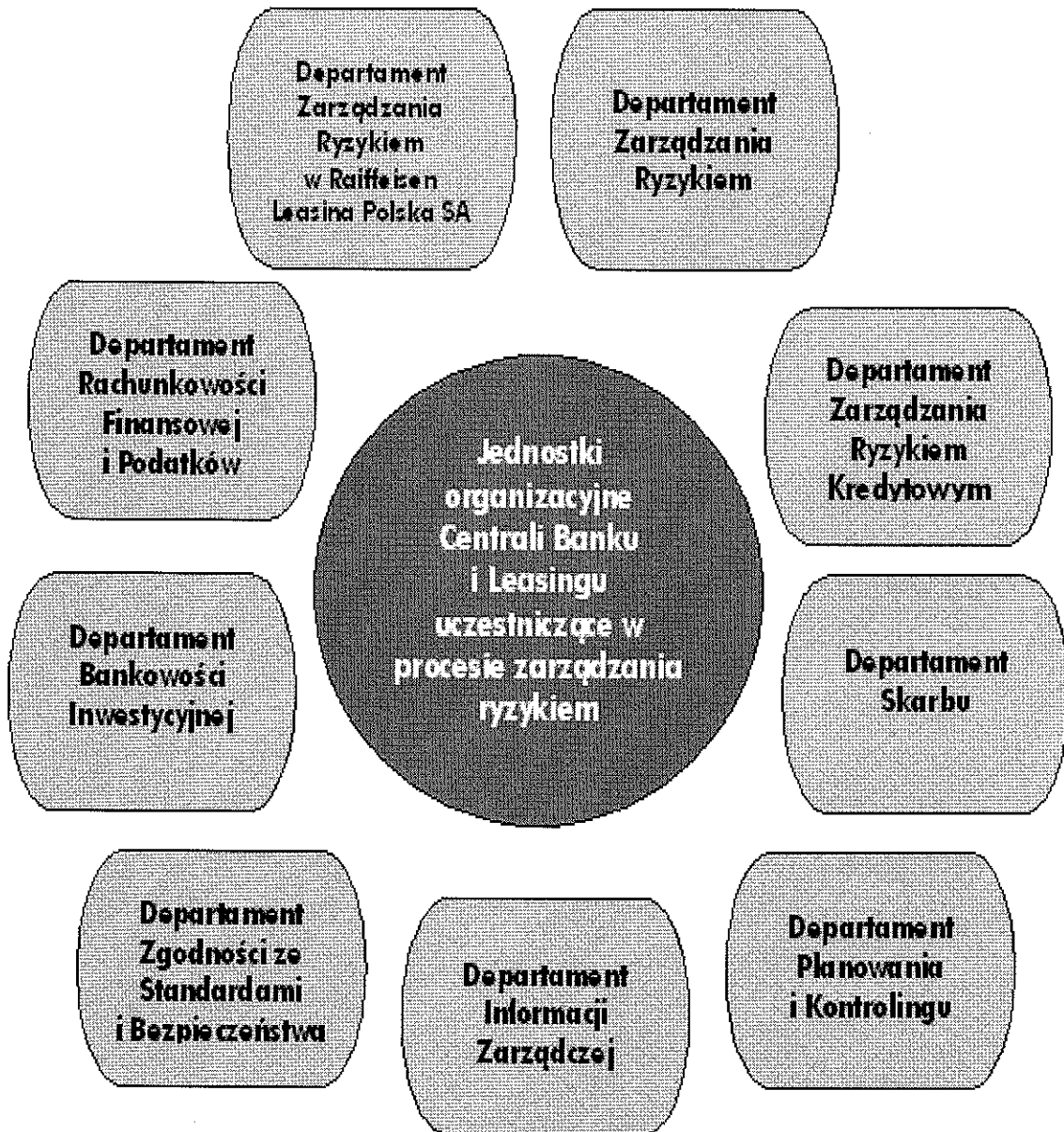
Dane zgromadzone w procesie identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje w kolejnych etapach zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj.: analizach, raportowaniu oraz ograniczaniu ryzyka operacyjnego.

3.4 Struktura organizacyjna

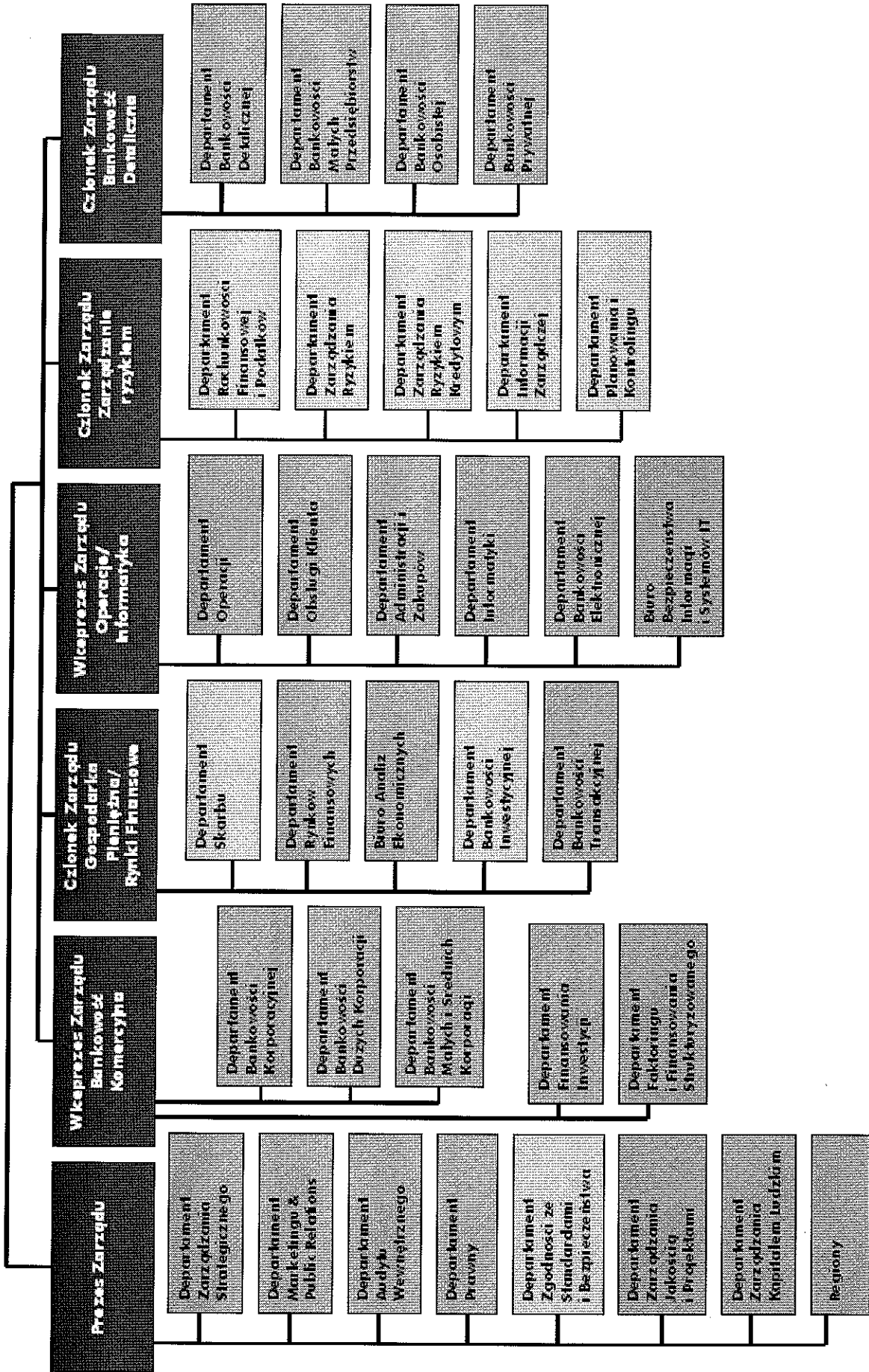
Zarządzanie i kontrola ryzyka stanowi w Grupie proces, który przebiega na trzech zasadniczych poziomach:

1. Decyzji podejmowanych przez Radę Nadzorczą Banku oraz Zarząd Banku a także w ramach systemu komitetów ryzyka:
  - a) Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami odpowiedzialny przede wszystkim za:
    - zatwierdzanie zasad zarządzania ryzykiem w odniesieniu do ogólnej zdolności Banku do podejmowania ryzyka,
    - alokację kapitału do poszczególnych obszarów ryzyka,
    - monitorowanie realizacji przyjętej strategii zarządzania aktywami i pasywami Banku,
  - b) Komitet Sterujący Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym odpowiedzialny za zatwierdzanie zasad oraz monitorowanie realizacji polityki i strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym,
  - c) Komitet Sterujący Ryzykiem Portfela Kredytowego realizujący przede wszystkim zadania związane z:
    - rozwojem i wdrażaniem polityk i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym,
    - systematycznym monitoringiem ryzyka portfela kredytowego,
    - analizą wpływu czynników zewnętrznych na ryzyko portfela kredytowego,
    - nadzorem nad procesem kalkulacji, estymacji i walidacji parametrów ryzyka,
  - d) System Komitetów Kredytowych odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanych kompetencji.
2. Kontroli realizowanej przez Departament Zarządzania Ryzykiem oraz Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym.
3. Operacyjnego zarządzania ryzykiem - realizowanego na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych podejmujących ryzyko.

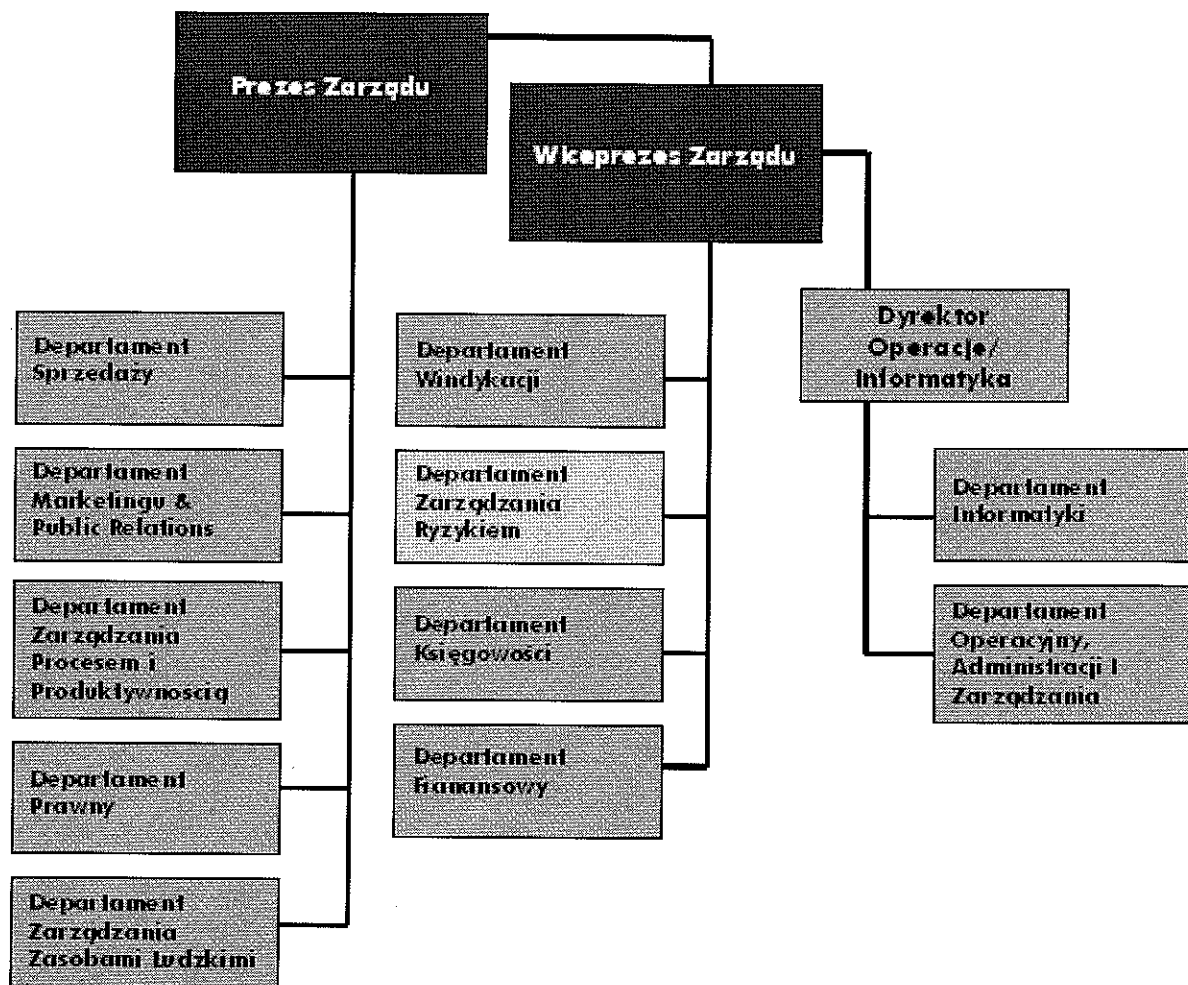
Schemat 1. Jednostki organizacyjne Centrali Banku, oraz Raiffeisen Leasing SA. uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem

Schemat 2. Schemat organizacyjny Centrali Banku

Schemat 3. Struktura organizacyjna Raiffeisen-Leasing Polska S.A.

W skład Zarządu Banku wchodzi Prezes, będący jednocześnie Dyrektorem Generalnym, dwóch Wiceprezesów Zarządu i trzech Członków Zarządu.

Jednostki organizacyjne posiadające kompetencje zapewnienia poprawności, zgodności

i jakości zarządzania organizacją oraz rozwoju organizacji Banku podlegają bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Piony operacyjne, skupiające jednostki organizacyjne Banku, są nadzorowane przez Wiceprezesów oraz Członków Zarządu.

Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek biznesowych, a więc podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Banku i Jednostki Zależnej.

Schemat 4. Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem pomiędzy Departamentami Raiffeisen Bank Polska S.A.

Jednostki biznesowe odpowiedzialne są za zarządzanie indywidualnymi ekspozycjami kredytowymi i w ramach swoich kompetencji wykonują czynności związane z:

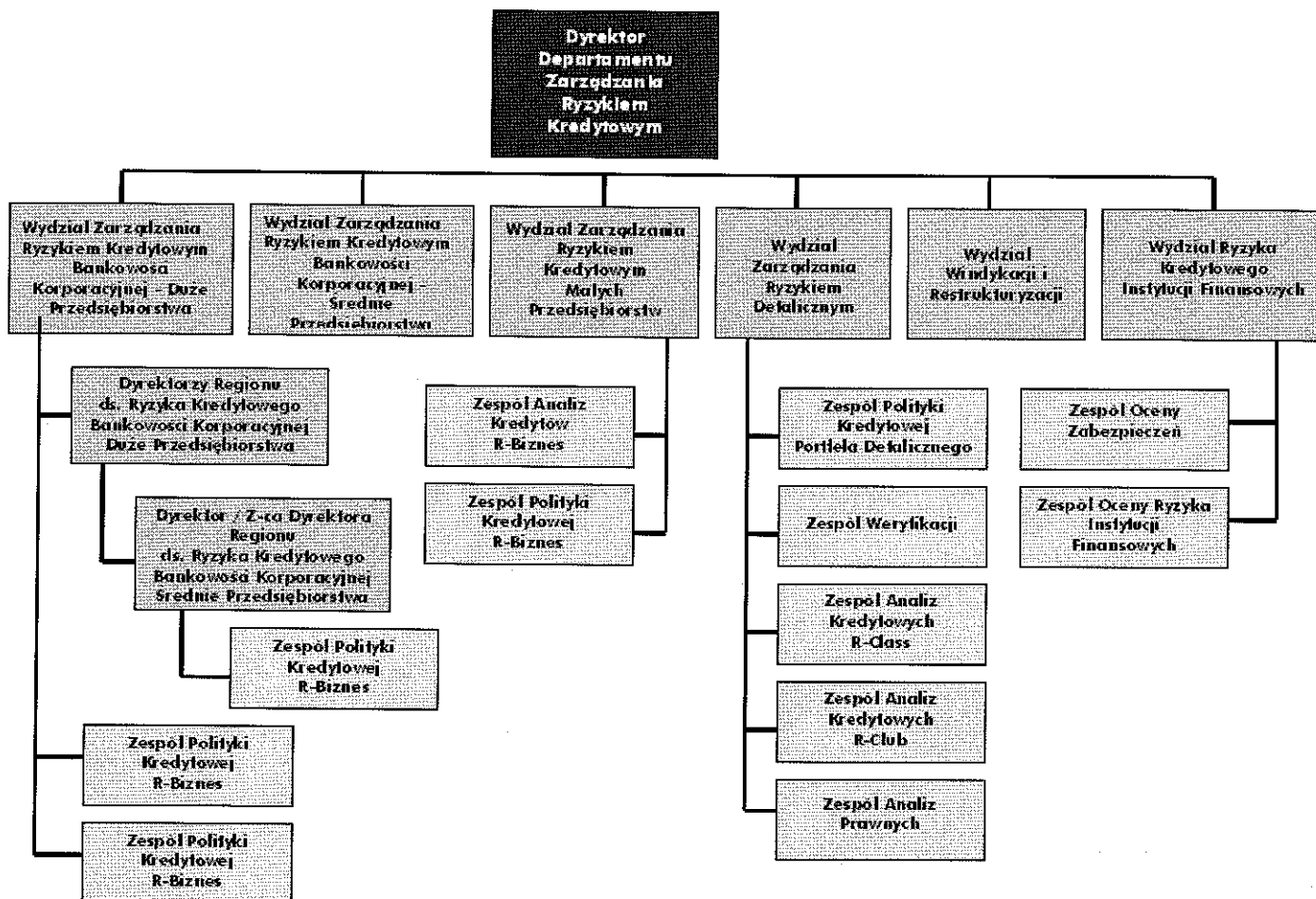
- analizą kredytową oraz oceną ryzyka klienta,
- podejmowaniem decyzji kredytowych,
- monitoringiem zawartej transakcji i kredytobiorcy,
- restrukturyzacją i windykacją.

Jednostki zarządzające ryzykiem odpowiedzialne są za monitoring ryzyka całego portfela kredytowego Grupy i w ramach swoich zadań realizują między innymi następujące funkcje:

- wdrożenie strategii, polityk i procedur kredytowych,
- zapewnienie właściwego stosowania zatwierdzonych przez Grupę standardów procesu kredytowego,
- monitorowanie poziomu rezerw celowych na ryzyko kredytowe,
- zarządzanie portfelem kredytów zagrożonych.

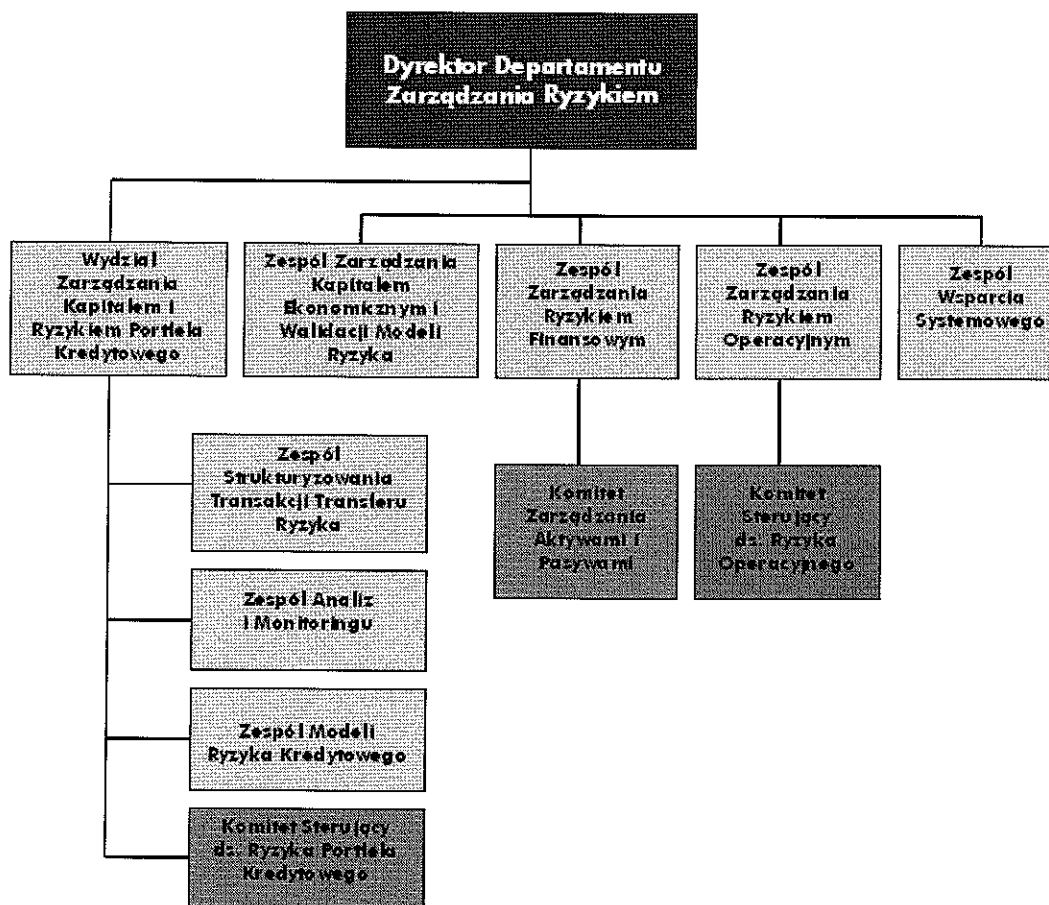
Za **krótkookresowe** zarządzanie ryzykiem banku jest odpowiedzialny Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym. W ramach Departamentu wyodrębnione są poszczególne Wydziały odpowiedzialne za zarządzanie ryzykami poszczególnych linii biznesowych.

Schemat 5. Struktura organizacyjna Departamentu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym

Departamentem odpowiedzialnym za **długookresowe** zarządzanie ryzykiem Grupy jest Departament Zarządzania Ryzykiem. W ramach Departamentu wyodrębnione są poszczególne Zespoły odpowiedzialne za zarządzanie poszczególnymi ryzykami.

Schemat 6. Struktura organizacyjna Departamentu Zarządzania Ryzykiem

W zakresie akceptacji wniosków kredytowych oraz przeglądów zaangażowań, praca powyżej wymienionych Departamentów służy wsparciu właściwych Komitetów Kredytowych.

Komitety Kredytowe (KK) odgrywają ważną rolę w procesie zarządzania ryzykiem w **Raiffeisen Bank Polska S.A.**, ze względu na przyznane zakresy kompetencji:

- Ustanawiania limitów kredytowych,
- Akceptacji wniosków kredytowych,
- Akceptacji przeglądów kredytowych.

Komitety Kredytowe działają na zasadzie jednolitego stanowiska. Jeśli niemożliwe jest podjęcie jednomyślnej decyzji, wniosek kredytowy uważa się za odrzucony.

W **Raiffeisen Bank Polska S.A.** funkcjonują następujące Komitety:

- Bankowy Komitet Kredytowy (BKK),
- „Mały” Komitet Kredytowy (MKK),
- Regionalne Komitety Kredytowe (RKK),
- Komitet Kredytowy Średnich Przedsiębiorstw (KKSP),

- Komitet Kredytów Trudnych (PLC),
- Detaliczny Komitet Kredytowy (DKK).

Komitety Kredytowe funkcjonują również w **Raiffeisen-Leasing Polska S.A.** Są one uprawnione do podejmowania decyzji o warunkach transakcji, dodatkowych zabezpieczeniach czy zakresie dokumentów niezbędnych do uzupełnienia przed podpisaniem umowy leasingu.

Organy decyzyjne w **Raiffeisen-Leasing Polska S.A.** obejmują następujące podmioty:

- Duży Komitet Kredytowy (DKK),
- Średni Komitet Kredytowy (SKK),
- Mały Komitet Kredytowy (MKK),
- Komitet Kredytów Trudnych (PLC).

3.5 Systemy raportowania i pomiaru ryzyka

Pomiarem i raportowaniem ryzyka Grupy zajmuje się Departament Zarządzania Ryzykiem. Dane wykorzystywane w procesie pochodzą z systemów informatycznych Banku oraz z innych Departamentów biorących udział w procesie zarządzania ryzykiem Grupy.

Procesy raportowe są zdefiniowane w regulacjach wewnętrznych zgodnie z podziałem kompetencji i regulacjami prawnymi. Raportowanie przebiega w procesach dziennych, tygodniowych, miesięcznych, kwartalnych i rocznych w zależności od rodzaju ryzyka i zapotrzebowania informacyjnego Zarządu, funkcjonujących w grupie Komitetów, innych Departamentów oraz wymagań prawnych.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości danych grupa stosuje:

- Procedury walidacyjne wbudowane w bazy danych,
- Procedury walidacyjne danych przesyłanych między systemami,
- Wskaźniki jakości danych (KPI - Key Performance Indicator),
- Procedury obsługi błędów i defektów wykrywanych lokalnie oraz przez RZB,
- Cykliczne mierzenie i raportowanie oraz bieżące monitorowanie wskaźników jakości danych (KPI - Key Performance Indicator).

Grupa stosuje mechanizmy bezpieczeństwa oparte o:

- Ścisłą kontrolę uprawnień użytkowników oraz praw dostępu do poszczególnych funkcjonalności systemów,
- Uwierzytelnianie użytkowników w oparciu o bazodanowy system (identyfikacja za pomocą loginu i hasła),
- Ograniczenie dostępności kluczowych funkcji systemów do osób uprawnionych,
- Rejestrację wprowadzanych przez użytkowników zmian,
- Formalne procedury w zakresie zmian parametrów wyznaczonych przez system (występuje konieczność wypełnienia odpowiedniego wniosku).

W zakresie rozwiązań umożliwiających odzyskanie utraconych danych Raiffeisen Bank Polska S.A. regularnie tworzy kopie bezpieczeństwa danych (częstotliwość dopasowana do poszczególnych systemów) oraz przechowuje je przez okres do 5 lat.

3.6 Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

Grupa udziela kredytów klientom posiadającym zdolność kredytową, jednakże dążąc do wzmocnienia możliwości odzyskania zaangażowanych środków, ustanawia odpowiednie zabezpieczenia.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy kredytami obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi, oraz ze stwierdzoną utratą wartości i bez utraty. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Grupy.

Przyjmowane przez Grupę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej,
- zastaw na aktywach trwałych,
- zastaw na przedsiębiorstwie,
- zabezpieczenia płynne (gotówka, dłużne papiery wartościowe),
- gwarancje bankowe,
- gwarancje skarbu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancje korporacyjne,
- potwierdzone cesje wierzytelności,
- spłaty własne (tylko dla części nie pokrytej zabezpieczeniami),
- Polisa firmy ubezpieczeniowej w przypadku faktoringu z ubezpieczeniem.

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy.

Zwykle nie uzyskuje się zabezpieczeń w odniesieniu do ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi, z wyjątkiem sytuacji, gdy Grupa wymaga od kontrahentów depozytów zabezpieczających.

W zakresie stosowanych przez Grupę technik redukcji ekspozycji, w procesie Basel II Grupa zdecydowała o stosowaniu wyłącznie obniżek nadzorczych (nie dokonuje się własnych szacunków obniżek). W rezultacie uzyskuje się wartości obniżek zgodne z przepisami par. 69 i nast. Załącznika nr 17 do Uchwały.

4. Informacje dotyczące struktury funduszy własnych

Fundusze własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem. Do funduszy własnych zaliczane są także niepodzielone zyski z lat ubiegłych.

Tabela 2. Wartość składników funduszy własnych

Nazwa	Ujęcie jednostkowe	Ujęcie skonsolidowane
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności	2 007 364	2 426 455
Fundusze własne podstawowe	2 007 364	2 426 455
Fundusze podstawowe	1 773 849	2 080 253
Fundusze zasadnicze	1 189 489	1 270 754
Wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy	998 018	998 018
Kapitał zapasowy	110 591	154 172
Premia emisyjna	80 880	118 564
Kapitały rezerwowe	107 125	337 584
Pozycje dodatkowe	951 695	971 279
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	636 464	636 464
Zysk netto okresu bieżącego	315 231	334 815
Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-273 716	-166 347
Wartości niematerialne i prawne	-159 230	-164 549
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-114 486	-1 798
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki krajowe i zagraniczne i zakłady ubezpieczeń	-114 486	-1 798
Fundusze uzupełniające	348 000	348 000
Zobowiązania podporządkowane (nie więcej niż 50% funduszy podstawowych)	400 000	400 000
Pozycje pomniejszające fundusze uzupełniające	-52 000	-52 000
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki krajowe i zagraniczne i zakłady ubezpieczeń	-52 000	-52 000
Dodatkowe Pozycje Kapitału (Kapitał krótkoterminowy)	961 852	1 226 903

Kapitał akcyjny Grupy związany jest bezpośrednio z emisją nowych akcji, koszty emisji pomniejszają ujęte w kapitale własnym wpływy z emisji.

Kapitał zakładowy wykazywany jest wysokości zgodnej ze statutem, oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku, oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji.

Kapitały rezerwowe obejmują fundusz ogólnego ryzyka bankowego, oraz inne kapitały rezerwowe, tworzone z odpisów z zysku i przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa, w tym na pokrycie strat bilansowych.

Udziały mniejszości stanowią wartość udziałów akcjonariuszy mniejszościowych w aktywach netto skonsolidowanych jednostek zależnych. Obejmują wartość udziałów mniejszości z dnia pierwotnego połączenia, oraz zmiany w kapitałach własnych przypadające na udział 1,5 % mniejszości począwszy od dnia połączenia.

W celu osiągnięcia wymaganego poziomu kapitału Grupa stosuje:

- Wewnętrzny mechanizm alokacji kapitału
- Wewnętrzne limity adekwatności kapitałowej
- Zasoby kapitałowe

Realizacja polityki w zakresie rozwoju struktury kapitałowej może być realizowana również poprzez:

- Podwyższenie funduszy podstawowych w drodze zatrzymania zysków. Termin przyrostu kapitału z tego źródła może być zarządzany zgodnie z przepisami rachunkowymi wymagającymi badań okresowych, jeśli rozwój działalności będzie tego wymagał.
- Podwyższenie funduszy podstawowych w drodze wpłat ze strony akcjonariuszy.
- Maksymalizacja wykorzystania pozostałych kapitałów w drodze emisji długu podporządkowanego.
- Przeniesienie ryzyka na inwestorów zewnętrznych w drodze syntetycznych programów sekurytyzacji strumieni pieniężnych.

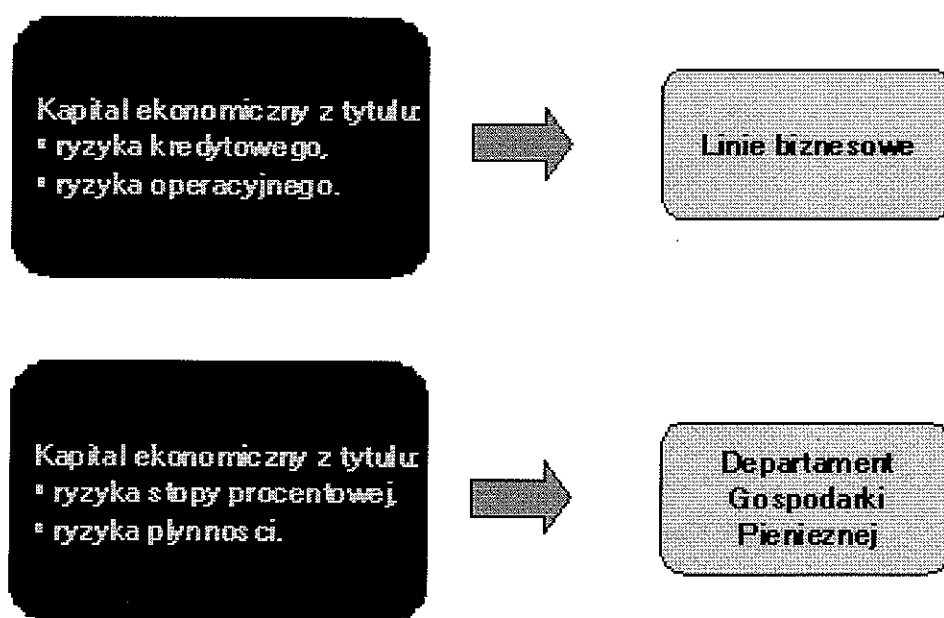
W przypadku wystąpienia braków kapitału krótkoterminowego, Bank może zwrócić się o transfer ryzyka wewnątrz grupy korzystając z gwarancji bankowej na wskazany portfel aktywów.

5. Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej

Kapitał Ekonomiczny

Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. stosuje kapitał ekonomiczny (EC), jako element Procesu Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP), który stanowi implementację wymogów filaru drugiego Nowej Umowy Kapitałowej w szczególności uchwały nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego. ICAAP jest regulowany odpowiednim zarządzeniem Zarządu Banku.

Schemat 7. Alokacja kapitału ekonomicznego w Banku

Bank alokuje kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego do odpowiednich linii biznesowych. Natomiast kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka stopy procentowej i płynności jest alokowany do Departamentu Skarbu, który zarządza tymi typami ryzyk.

Alokacja oraz wyliczanie kapitału ekonomicznego odbywają się co miesiąc, a uzyskane wyniki są raportowane do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Wyniki procesu są raportowane do odpowiednich komitetów. Metodologia ICAAP podlega corocznemu przeglądowi i aktualizacji zarówno w zakresie identyfikacji typów ryzyka jak i stosowanych metodologii. Decyzje o zmianach w procesie są podejmowane przez Zarząd Jednostki Dominującej.

Kapitał ekonomiczny jest definiowany, jako kapitał mający na celu pokrycie nieoczekiwanych strat, jakie może ponieść Grupa w wyniku materializacji rodzajów ryzyka występujących, lub mogących wystąpić w działalności Grupy lub otoczeniu gospodarczym i jest obliczany na podstawie czterech głównych typów ryzyka, na jakie jest narażony:

- Ryzyko Kredytowe,
- Ryzyko Operacyjne,

- Ryzyko Płynności,
- Ryzyko Stopy Procentowej.

Dla pozostałych zidentyfikowanych typów ryzyka, które zostały uznane za potencjalnie materialne Grupa przeprowadza okresową ocenę poziomu ryzyka i na podstawie jej wyników podejmuje stosowne kroki mające na celu kontrolę ryzyka.

Agregacja wyników z poszczególnych modeli oparta jest o funkcję kopuli Gaussa. Kapitał ekonomiczny jest kalkulowany, jako różnica pomiędzy wartością narażoną na ryzyko (przy poziomie ufności 99,95% i okresie 1 roku) oraz posiadanymi rezerwami z tytułu ryzyk objętych kalkulacją.

W dniu 31grudnia 2008 roku wartość kapitału ekonomicznego wynosiła 1 202,21 mln PLN.

Tabela 3. Potencjalnie materialne rodzaje ryzyka

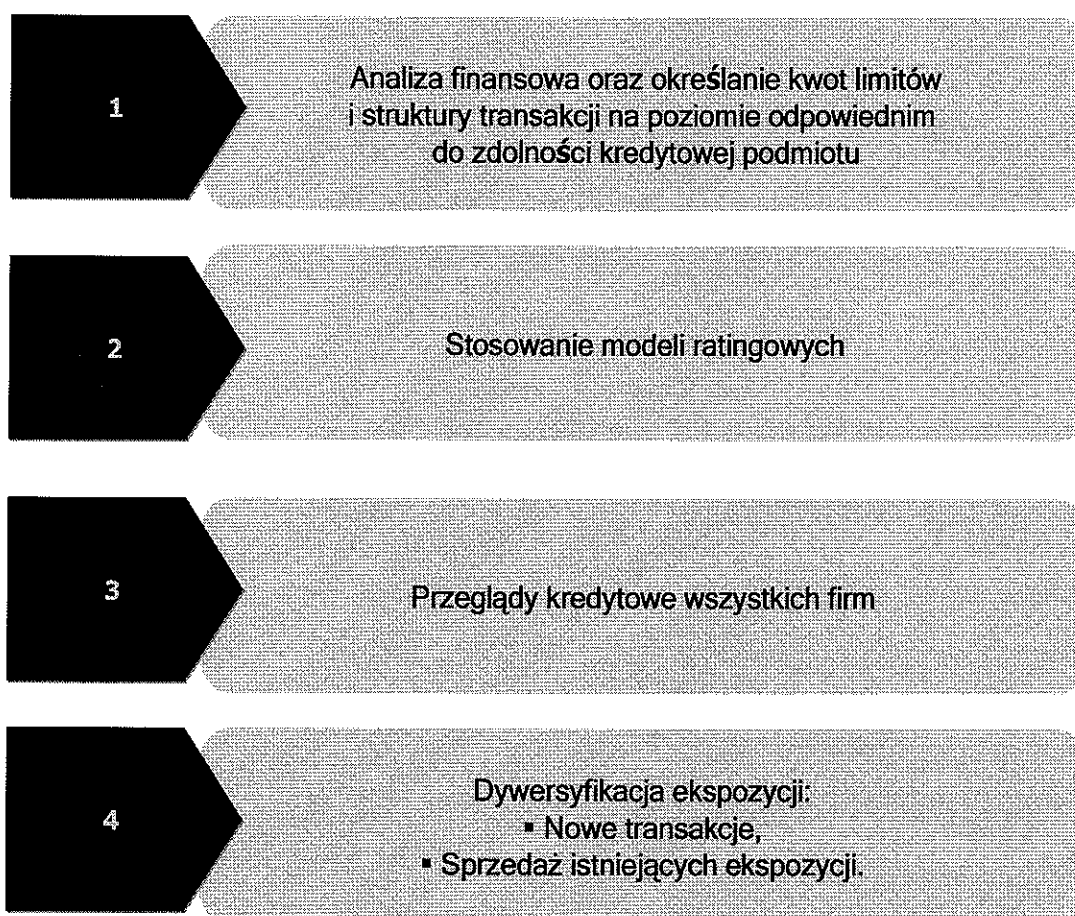
Typ Ryzyka	Podejście	Model
Kredytowe	Ilościowe	CreditRisk+
Operacyjne	Ilościowe	Wewnętrzny - LDA
Płynności	Ilościowe	Statystyczny
Stopy Procentowej	Ilościowe	Statystyczny
Koncentracji	Jakościowe	Scorecards
Reputacji	Jakościowe	Scorecards
Definicji default	Jakościowe	Scorecards
Sekurytyzacji	Jakościowe	Scorecards
Modeli	Jakościowe	Scorecards
Strategiczne	Jakościowe	Scorecards
Projektowe	Jakościowe	Scorecards

Proces zarządzania kapitałem

Zarządzanie kapitałem w Grupie ma na celu utrzymywanie kapitału na poziomie adekwatnym do profilu ryzyka działalności Grupy oraz zwiększanie rentowności Grupy i jej wartości dla akcjonariuszy.

Grupa ustala minimalną wartość współczynnika wypłacalności, którą zobowiązana jest utrzymywać, powyżej minimalnego poziomu wymaganego zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt. 3 Prawa Bankowego (8%). Przyjęta wartość współczynnika adekwatności kapitałowej zatwierdzana jest przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który zatwierdza również mechanizmy alokacji kapitału do poszczególnych linii biznesowych Grupy.

Schemat 8. Działania mające na celu redukcję ryzyka podejmowane w Raiffeisen Bank Polska S.A. i Raiffeisen-Leasing Polska S.A.

Kalkulacja wymogu regulacyjnego

Kapitał regulacyjny według danych na koniec grudnia 2008 roku był kalkulowany zgodnie z przepisami przewidzianymi dla banków stosujących metodę standardową dla obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem. Podstawowym źródłem kapitału na pokrycie wymogów kapitałowych jest kapitał pierwszej kategorii wspomagany przez zobowiązania podporządkowane. W ciągu 2008 roku Grupa spełniała wymogi regulacyjne dotyczące współczynnika adekwatności kapitałowej.

Tabela 4. Informacje liczbowe dotyczące wymogu regulacyjnego i adekwatności kapitałowej

Rodzaj ryzyka	Ujęcie jednostkowe	Ujęcie skonsolidowane
Ryzyko Kredytowe i Kontrahenta	1 440 851	1 784 762
Ryzyko Rynkowe, w tym:	20 250	20 250
- ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	9 812	9 812
- ryzyko ogólne stóp procentowych	10 438	10 438
Ryzyko Operacyjne	129 838	145 362
Suma regulacyjnych wymogów kapitałowych	1 590 939	1 950 374
Suma wymogów kapitałowych wyznaczonych z wykorzystaniem modelu wewnętrznego	0	0
Łączny wymóg kapitałowy	1 590 939	1 950 374
Wartość funduszy własnych	2 007 364	2 429 115
Współczynnik adekwatności kapitałowej	10,09%	9,96%

6. Ryzyko kredytowe

Definicja niewypłacalności

Przygotowując się do przyszłego stosowania metody ratingów wewnętrznych dla potrzeb wyliczania wymogów kapitałowych Grupa wdrożyła wspólną w ramach Grupy RZB definicję niewypłacalności klienta. Zgodnie z tą definicją niewypłacalność występuje w sytuacji, gdy Grupa uznaje, że dłużnik prawdopodobnie nie wywiąże się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Grupy, bez konieczności podejmowania przez Grupę działań, takich jak realizacja zabezpieczenia, lub w sytuacji gdy którakolwiek z ekspozycji o charakterze zobowiązania kredytowego dłużnika jest przeterminowana o ponad 90 dni, z jednoczesnym uwzględnieniem jej istotności. Za istotną kwotę przeterminowaną uznaje się, w przypadku ekspozycji detalicznych, kwotę przekraczającą 10 EUR, a w przypadku pozostałych ekspozycji, kwotę przekraczającą 250 EUR i 2,5% poziomu linii kredytowych przyznanych dłużnikowi. Należy zaznaczyć, iż w przypadku ekspozycji detalicznych Grupa stosuje definicję niewypłacalności na poziomie instrumentu kredytowego. Stosując powyższą definicję, Grupa zbiera informacje o tego typu zdarzeniach i po spełnieniu wymogów Uchwały ma zamiar zastosować wyliczony na tej podstawie parametr prawdopodobieństwa niewypłacalności w procesie kalkulacji wymogu dla klas aktywów objętych podstawową metodą ratingów wewnętrznych.

Grupa obserwuje i gromadzi dane na temat zmiany ekspozycji klienta po dniu zaistnienia jego niewypłacalności, oraz źródłach spłat tego zadłużenia w celu wykorzystania obliczonych na podstawie tych danych parametrów ryzyka: straty z tytułu niewykonania zobowiązania, oraz współczynnika konwersji kredytowej do wyliczania wymogu dla klas aktywów objętych zaawansowaną metodą ratingów wewnętrznych.

Utrata wartości

Grupa stosuje Międzynarodowe Standardy Rachunkowości do pomiaru ryzyka kredytowego. Wykorzystywana metodologia identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość i wyznaczania wysokości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości jest zgodna z zapisami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena” (dalej „MSR 39”), w zakresie należności bilansowych, oraz Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” (dalej „MSR 37”), w zakresie nieodwołalnych zaangażowań pozabilansowych o charakterze kredytowym.

Grupa stosuje trzy podejścia do pomiaru utraty wartości:

- **Analiza na bazie portfelowej**, gdzie analizą objęte są należności, dla których nie zidentyfikowano przesłanek świadczących o utracie wartości.
- **Analiza na bazie modelu indywidualnego**, opartego o zobiektywizowane (parametryczne) określenie momentu wystąpienia przesłanki utraty wartości, oraz oczekiwanych przepływów pieniężnych.
- **Analiza na bazie modelu windykacyjnego**, opartego o oczekiwane przepływy pieniężne określone poprzez eksperckie szacunki pracownika Grupy odpowiedzialnego za restrukturyzację lub windykację danego dłużnika.

Wartość łącznego zaangażowania kredytowego

Informacje na temat łącznego zaangażowania według stanu na 31 grudnia 2008 roku, w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym prezentują poniższe zestawienia. Zaprezentowana ekspozycja składa się z pozycji bilansowych, pozabilansowych oraz udziałów i obligacji korporacyjnych.

Tabela 5. Zaangażowanie kredytowe w podziale na klasy ekspozycji

Nazwa ekspozycji	Ujęcie jednostkowe	Ujęcie skonsolidowane
Łączna kwota ekspozycji bilansowej i pozabilansowej brutto:	25 912 035	31 331 871
Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	1 554 506	1 554 506
Ekspozycje wobec instytucji finansowych (banków)	648 754	547 262
Ekspozycje wobec przedsiębiorców, w tym:	19 560 675	22 317 066
- z tytułu kredytowania specjalistycznego	4 253 702	4 591 571
- wobec małych i średnich przedsiębiorstw	2 467 866	3 328 693
Ekspozycje detaliczne ogółem i w podziale wg kategorii ekspozycji:	3 872 458	6 750 082
- odnawialne ekspozycje detaliczne	381 591	381 591
- pozostałe ekspozycje detaliczne	3 490 867	6 368 491
Ekspozycje kapitałowe	153 053	40 366
Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi (obligacje korporacyjne)	122 589	122 589

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz wielkość aktywów ważonych ryzykiem w podziale na grupy podmiotów zgodnie z wymogami Uchwały nr 1/2007 KNB z 13 marca 2007 roku w sprawie adekwatności kapitałowej, prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 6. Aktywa ważone ryzykiem (RWA) i wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego

Grupa ekspozycji	Ujęcie jednostkowe		Ujęcie skonsolidowane	
	RWA	Wymogi kapitałowe	RWA	Wymogi kapitałowe
Rzady i banki centralne	0	0	0	0
Samorządy terytorialne i władze lokalne	7 573	606	7 573	606
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	53 084	4 247	53 084	4 247
Banki wielostronnego rozwoju	0	0	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0
Institucje - banki	654 538	52 363	661 807	52 945
Przedsiębiorstwa	13 107 913	1 048 632	15 103 963	1 208 317
Detaliczne	2 347 975	187 838	4 060 430	324 834
Zabezpieczenie na nieruchomościach	1 174 172	93 934	1 377 468	110 197
Przeterminowane	389 621	31 170	471 261	37 701
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0	0	0	0
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	0	0	0	0
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0	0	0	0
Pozostałe	275 759	22 061	573 936	45 915
Razem:	18 010 635	1 440 851	22 309 522	1 784 762

7. Ryzyko koncentracji

Analiza ryzyka kredytowego z pkt. widzenia koncentracji w ramach Grupy obejmuje analizę struktury:

- geograficznej, gdzie dominują ekspozycje w woj. mazowieckim i wielkopolskim,
- branżowej, gdzie dominują ekspozycje wobec branży: Przetwórstwo przemysłowe i Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- okresów zapadalności, gdzie dominują ekspozycje do 2 lat, oraz zauważalny jest istotny udział ekspozycji powyżej 9 lat.

Wartość zaangażowania prezentowana w poniższych tabelach składa się z zaangażowania bilansowego i pozabilansowego oraz ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych w odniesieniu do %). klientów korporacyjnych, detalicznych i banków. Wartość zaangażowania została zaprezentowana w wartości, która nie uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego.

Tabela 7. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych w ujęciu jednostkowym

Nazwa	Ekspozycje ogółem	W tym:		Kwoty korekt wartości i rezerw
		Ekspozycje z rozpoznana utratą wartości	Ekspozycje przeterminowane	
Łączna kwota ekspozycji:	28 136 297	567 939	1 079 046	339 985
POLSKA w tym województwo:	26 465 179	567 800	1 047 519	339 558
- dolnośląskie	1 807 053	56 806	61 832	46 304
- kujawsko-pomorskie	492 688	8 443	35 262	7 603
- lubelskie	777 717	5 477	18 790	5 319
- lubuskie	869 091	32 717	40 411	16 220
- łódzkie	1 176 028	8 092	39 653	9 207
- małopolskie	1 448 957	32 999	71 562	15 907
- mazowieckie	10 040 175	107 879	379 529	82 206
- opolskie	104 200	2 799	6 310	2 731
- podkarpackie	332 614	1 823	6 677	2 144
- podlaskie	120 253	7 795	8 053	6 784
- pomorskie	2 056 300	48 338	116 498	29 628
- śląskie	2 408 977	194 279	42 260	70 777
- świętokrzyskie	663 519	16 830	31 505	13 493

- warmińsko-mazurskie	100 519	191	3 020	390
- wielkopolskie	3 550 679	32 341	161 794	21 219
- zachodniopomorskie	516 409	10 991	24 363	9 626
ZAGRANICA	1 671 118	139	31 527	427

Tabela 8. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych w ujęciu skonsolidowanym

Nazwa	Ekspozycje ogółem	W tym:		Kwoty korekt wartości i rezerw
		Ekspozycje z rozpoznana utrata wartości	Ekspozycje przeterminowane	
Łączna kwota ekspozycji:	33 569 594	843 482	1 659 566	431 281
POLSKA				
w tym województwo:	31 896 843	843 198	1 627 522	430 809
- dolnośląskie	2 175 764	87 521	129 696	62 356
- kujawsko-pomorskie	695 288	20 387	64 431	12 903
- lubelskie	1 029 334	15 364	62 198	7 916
- lubuskie	1 140 315	54 129	91 499	21 962
- łódzkie	1 374 272	14 914	65 535	11 196
- małopolskie	1 947 833	63 827	162 460	24 532
- mazowieckie	11 007 544	149 937	306 024	95 231
- opolskie	210 402	7 285	14 998	4 091
- podkarpackie	499 269	18 113	25 985	6 092
- podlaskie	439 949	23 966	52 313	11 702
- pomorskie	2 409 218	65 791	168 950	33 471
- śląskie	2 961 227	218 053	128 812	79 391
- świętokrzyskie	768 631	17 259	38 275	13 813
- warmińsko-mazurskie	350 503	8 920	30 096	3 964
- wielkopolskie	4 211 310	58 203	239 467	30 295
- zachodniopomorskie	675 984	19 529	46 783	11 894
ZAGRANICA	1 672 751	284	32 044	472

Tabela 9. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych w ujęciu jednostkowym

Branża	Łączna kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg głównych grup EKD										Salda korekt wartości i rezerwy	
	Ekspozycje ogółem	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Pozycje sekurytyzacyjne	Ekspozycje z rozpoznana utrata wartości	Inne aktywa niebędące ekspozycjami i kredytowym.			
A Rolnictwo												
Rolnictwo	77 024	0	0	76 597	303	0	0	124	0	230		
B Rybactwo	12 590	0	0	9 410	0	0	0	3 180	0	85		
C Górnictwo	11 288	0	0	8 684	0	0	0	2 604	0	1 234		
D Przetwórstwo przemysłowe	4 551 064	0	0	4 224 733	0	0	0	326 331	0	147 716		
E Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	179 843	0	0	179 836	0	0	0	7	0	92		
F Budownictwo	1 148 445	0	0	1 089 947	84	0	0	20 320	0	9 520		
G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	3 294 824	0	0	3 256 821	78	473	0	37 925	0	30 261		
H Hotele i restauracje	128 181	0	0	127 940	2	0	0	239	0	565		
I Transport, gospodarka magazynowa i łączność	345 800	0	0	322 493	0	0	0	23 307	0	20 680		

Branża	Łączna kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg głównych grup EKD										Salda korekt wartości i rezerwy
	Ekspozycje ogółem	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Ekspozycje sekurytyzacyjne	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Inne aktywa niebędące ekspozycjami i kredytowymi	Salda korekt wartości i rezerwy	
J Pośrednictwo finansowe	2 445 858	1 554 506	527 686	248 517	0	114 959	0	190	0	545	
K Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	3 619 857	0	0	3 615 679	0	38 094	0	4 178	0	7 446	
L Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	5 431	0	0	5 431	0	0	0	0	0	0	
M Edukacja	10 556	0	0	10 498	0	0	0	58	0	149	
N Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	186 375	0	0	186 237	0	0	0	138	0	235	
O Działalność usługowa	197 401	0	0	165 378	0	0	0	32 023	0	6 823	
P Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	2 992 409	0	0	135 448	2 739 646	0	0	117 315	0	114 404	
Q Organizacje i zespoły eksterytoriałne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Razem:	19 206 946	1 554 506	527 686	13 663 649	2 740 113	153 053	0	567 939	0	339 985	

Tabela 10. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych w ujęciu skonsolidowanym

Branża	Bieżąca kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg głównych grup EKD										Salda korekt wartości i rezerwy
	Ekspozycje ogółem	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Pozycje sekurytyzacyjne	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Inne aktywa niebędące ekspozycjami i kredytowymi		
A Rolnictwo i leśnictwo	140 663	0	0	95 517	42 507	0	0	2 639	0	1 517	
B Rybactwo	13 184	0	0	9 410	594	0	0	3 180	0	89	
C Górnictwo	47 899	0	0	28 102	13 672	0	0	6 125	0	2 994	
D Przetwórstwo przemysłowe	5 013 902	0	0	4 147 360	451 766	0	0	414 776	0	171 705	
E Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	198 931	0	0	191 288	7 133	0	0	510	0	272	
F Budownictwo	2 022 650	0	0	1 519 430	425 694	38 094	0	39 432	0	19 834	
G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	4 529 154	0	0	3 773 634	681 886	0	0	73 634	0	45 768	
H Hotele i restauracje	210 177	0	0	153 831	54 095	0	0	2 251	0	2 276	

Branża	Łączna kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego wg głównych grup EKD										Salda korekt wartości rezerwy
	Ekspozycje ogółem	Ekspozycje wobec banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Pozycje sekurytyzacyjne	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Inne aktywa niebędące ekspozycjami	Kredytowym	
I Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 718 609	0	0	850 260	729 363	0	0	138 986	0	0	53 394
J Pośrednictwo finansowe	2 410 539	1 554 506	547 262	271 420	33 883	2 272	0	1 196	0	0	847
K Usługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	3 969 389	0	0	3 856 659	104 025	0	0	8 705	0	0	9 266
L Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	5 431	0	0	5 431	0	0	0	0	0	0	16
M Edukacja	19 472	0	0	10 498	8 916	0	0	58	0	0	229
N Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	344 853	0	0	195 697	148 012	0	0	1 144	0	0	499
O Działalność usługowa komunalna	251 429	0	0	171 851	47 555	0	0	32 023	0	0	7 020
P Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	3 131 371	0	0	143 912	2 868 636	0	0	118 823	0	0	115 555
Q Organizacje i	498	0	0	498	0	0	0	0	0	0	0

Branża	Łączna kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg głównych grup EKD										Salda korekt wartości i rezerwy		
	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Pozycje sekurytyzacyjne	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Inne aktywa niebedące ekspozycjami i kredytowymi					
zespoły ekspozytorialne													
Razem	24 028 151	1 554 506	547 262	15 424 798	5 617 737	40 366	0	843 482	0	0	0	431 281	

Tabela 11. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w ujęciu jednostkowym

Termin zapadalności	Łączna kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg zapadalności rezidualnej							Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi
	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	Pozytywa sekurtyzacja		
do 1 roku	1 554 506	527 686	6 287 120	524 337	0	0	0	0
powyżej 1 roku do 2 lat	0	0	1 481 416	87 540	0	0	0	0
powyżej 2 lat do 3 lat	0	0	703 662	100 735	153 053	0	0	0
powyżej 3 lat do 4 lat	0	0	286 900	85 792	0	0	0	0
powyżej 4 lat do 5 lat	0	0	821 835	148 894	0	0	0	0
powyżej 5 lat do 6 lat	0	0	640 968	94 944	0	0	0	0
powyżej 6 lat do 7 lat	0	0	394 271	39 628	0	0	0	0
powyżej 7 lat do 8 lat	0	0	255 608	26 552	0	0	0	0
powyżej 8 lat do 9 lat	0	0	813 295	23 861	0	0	0	0
powyżej 9 lat	0	0	2 201 701	1 725 576	0	0	0	0
Razem:	1 554 506	527 686	13 886 776	2 857 859	153 053	0	0	0

Tabela 12. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w ujęciu skonsolidowanym

Termin zapadalności	Zaczną kwota ekspozycji wg wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego wg zapadalności rezydującej						
	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje wobec instytucji finansowych	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje kapitałowe	pozycje sekurytyzacyjne	Inne aktywa niebędące ekspozycjami kredytowymi
- do 1 roku	1 554 506	547 262	7 127 436	527 720	0	0	0
- powyżej 1 roku do 2 lat	0	0	2 469 054	93 215	0	0	0
- powyżej 2 lat do 3 lat	0	0	1 449 025	100 799	40 366	0	0
- powyżej 3 lat do 4 lat	0	0	1 241 991	86 255	0	0	0
- powyżej 4 lat do 5 lat	0	0	1 651 259	150 887	0	0	0
- powyżej 5 lat do 6 lat	0	0	1 165 376	95 357	0	0	0
- powyżej 6 lat do 7 lat	0	0	439 967	39 628	0	0	0
- powyżej 7 lat do 8 lat	0	0	352 349	26 552	0	0	0
- powyżej 8 lat do 9 lat	0	0	882 967	23 861	0	0	0
- powyżej 9 lat	0	0	2 318 368	1 725 576	0	0	0
Razem:	1 554 506	547 262	19 097 792	2 569 850	40 366	0	0

8. Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane

Zestawienie należności bilansowych analizowanych pod kątem utraty wartości indywidualnie i grupowo z podziałem na poszczególne sektory klientów kredytobiorców, prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 13. Zestawienie należności w ujęciu jednostkowym

	Należności analizowane indywidualnie wartość ekspozycji	Należności analizowane grupowo wartość ekspozycji	Należności razem wg wartości bilansowej
Należności z rozpoznaną utratą wartości	567 939	0	567 939
Klienci indywidualni	114 512	0	114 512
Klienci MIKRO	20 217	0	20 217
Duże przedsiębiorstwa	395 173	0	395 173
Małe i średnie przedsiębiorstwa	34 857	0	34 857
Sektor publiczny	3 180	0	3 180
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	231 130	15 093 586	15 324 716
Klienci indywidualni	0	2 370 417	2 370 417
Klienci MIKRO	0	504 795	504 795
Duże przedsiębiorstwa	205 493	11 109 550	11 315 043
Małe i średnie przedsiębiorstwa	25 604	922 113	947 717
Sektor publiczny	33	186 711	186 744
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	123 246	955 800	1 079 046
Klienci indywidualni	1 096	371 403	372 499
Klienci MIKRO	168	59 446	59 614
Duże przedsiębiorstwa	80 671	485 530	566 201
Małe i średnie przedsiębiorstwa	13 285	30 304	43 589
Sektor publiczny	28 026	9 117	37 143
Razem:	922 315	16 049 386	16 971 701

Tabela 14. Zestawienie należności w ujęciu skonsolidowanym

	Należności analizowane indywidualnie wartość ekspozycji	Należności analizowane grupowo wartość ekspozycji	Należności razem wg wartości bilansowej
Należności z rozpoznaną utratą wartości	843 482	0	843 482
Klienci indywidualni	126 503	0	126 503
Klienci MIKRO	20 217	0	20 217
Duże przedsiębiorstwa	488 738	0	488 738
Małe i średnie przedsiębiorstwa	204 844	0	204 844
Sektor publiczny	3 180	0	3 180
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	231 130	19 460 531	19 691 661
Klienci indywidualni	0	2 370 417	2 370 417
Klienci MIKRO	0	2 983 396	2 983 396
Duże przedsiębiorstwa	205 493	12 324 124	12 529 617
Małe i średnie przedsiębiorstwa	25 604	1 595 883	1 621 487
Sektor publiczny	33	186 711	186 744
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	123 246	1 536 320	1 659 566
Klienci indywidualni	1 096	371 403	372 499
Klienci MIKRO	168	353 197	353 365
Duże przedsiębiorstwa	80 671	661 948	742 619
Małe i średnie przedsiębiorstwa	13 285	140 655	153 940
Sektor publiczny	28 026	9 117	37 143
Razem:	1 197 858	20 996 851	22 194 709

Tabela 15. Uzgodnienia zmiany stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Nazwa	Ujęcie jednostkowe	Ujęcie skonsolidowane
Zmiany stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości:	354 911	447 103
Saldo początkowe	254 546	295 961
Kwoty umorzeń należności w ciężar odpisów w danym okresie	-52 145	-52 145
Kwoty odpisów albo rozwiązań na szacowane prawdopodobne straty na ekspozycjach w danym okresie	152 510	203 287
Inne korekty	0	0
Saldo końcowe	354 911	447 103
Korekty wartości i kwoty odzyskane zaliczone bezpośrednio do rachunku zysków i strat	0	0

9. Ryzyko kredytowe kontrahenta w księdze handlowej

Ryzyko kredytowe kontrahenta oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji przed ostatecznym rozliczeniem przepływów środków pieniężnych związanych z tą transakcją. Grupa dokonuje obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta. Wyniki kalkulacji mają swoje odzwierciedlenie w wartości wskaźnika adekwatności kapitałowej.

Tabela 16. Informacje dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta w ujęciu skonsolidowanym

Nazwa	Kwota
Razem:	1 958 704
Dodatnia wartość godziwa brutto, w tym:	1 958 704
wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych	1 958 704
Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych	0
Kredytowe transakcje pochodne (referencyjne)	0
Oszacowanie współczynnika alfa	0

10. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Informacje na temat ekspozycji kapitałowych nieuwzględnianych w portfelu handlowym prezentują poniższe zestawienia. Prezentowane ekspozycje kapitałowe dotyczą instrumentów, które nie są notowane na regulowanych rynkach giełdowych. Z uwagi na brak informacji na temat wiarygodnej ceny rynkowej w odniesieniu do tych instrumentów, ich wartość godziwą stanowi wartość bilansowa. Ekspozycje te poddawane są okresowym testom na utratę wartości.

Tabela 17. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględniane w portfelu handlowym

Nazwa	Ujęcie jednostkowe	Ujęcie skonsolidowane
Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	153 053	40 366
Ekspozycje ze względu na cel nabycia	153 053	40 366
Zyski kapitałowe	38 094	38 094
Przyczyny strategiczne	114 959	2 272
Wartość bilansowa	153 053	40 366
Wartość godziwa	153 053	40 366
w tym: inne ekspozycje	0	0
Zrealizowane zyski lub straty w ujęciu skumulowanym w danym okresie	0	0
Niezrealizowane zyski lub straty	0	0
Łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania	0	0
Inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do funduszy podstawowych lub uzupełniających	0	0

11. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Grupa RZB stosuje tzw. Metodę Standardową (ang. Standardised Approach) określającą zarówno metodę wyliczania wymogu kapitałowego, jak również wymagania dla Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

W roku 2008 wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. wynosił 129 837 tysięcy złotych.

12. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko na jakie narażony jest wynik finansowy lub wartość ekonomiczna Grupy z powodu zmian stóp procentowych. Dla celów oceny ryzyka stopy procentowej Grupa wykorzystuje następujące metody:

dla księgi bankowej:

- Metodologię analizy luki stóp procentowych,
- Metodę wartości punktu bazowego BpV,
- Metodę VaR,
- Metodę głównych składowych.

Tabela 18. Wartości VAR (w tys. PLN, termin utrzymywania 10 dni, poziom ufności 99%)

	2008
Księga bankowa	5 197
Księga handlowa	1 982

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość zagrożona na stopie procentowej (księga bankowa) w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła PLN 5 197 tysięcy złotych, co stanowiło około 0,3% funduszy własnych Grupy.

Poniższe zestawienie prezentuje informacje dotyczącą oceny wrażliwości utrzymywanych pozycji na zmiany stóp procentowych w podziale na walutę oraz terminy.

Tabela 19. Ryzyko stopy procentowej - BPV (w tysiącach EUR)

Termin	PLN	EUR	USD	CHF	GBP	JPY
bieżące	586	-1 124	-326	16	-38	14
1M	6 098	3 182	857	1 632	-21	-106
2M	-584	-3 419	-2 002	-2 056	-65	266
3M	-4 255	-258	205	-2 076	109	-89
4M	-3 768	-24	-263	0	50	5
5M	-502	-1 374	-850	-1	72	0
6M	-5 050	1 304	455	0	116	0
7M	-3 924	1 001	222	-1	9	0
8M	-730	-326	-89	-3	18	0
9M	-1 102	-3 669	4 117	103	-1	0
10M	948	-1 959	171	-3	-41	0
11M	-3 355	-70	182	0	0	0
12M	-6 134	1 176	634	0	-2	0
Suma	-21 772	-5 561	3 313	-2 388	206	90
15M	-847	518	-1	0	0	0
18M	76	34	0	0	0	0
21M	105	-17	0	0	0	0
24M	81	-9	0	0	0	0
Suma	-584	526	-2	0	0	0
36M	104	0	0	0	0	0
Suma	104	0	0	0	0	0
48M	8	0	0	0	0	0
Suma	8	0	0	0	0	0
60M	-25	0	0	0	0	0
72M	1 418	0	0	0	0	0
Suma	1 393	0	0	0	0	0
Suma	-20 850	-5 035	3 311	-2 388	206	90

13. Ekspozycje sekurytyzacyjne

Dotychczasowa działalność sekurytyzacyjna prowadzona przez Grupę nakierowana była na osiągnięcie dwóch celów: uwolnienie kapitału regulacyjnego, oraz sprzedaż przeterminowanych wierzytelności.

Bank przeprowadził dwie transakcje sekurytyzacji aktywów, w obu występował w roli inicjatora.

Jedną z transakcji, przeprowadzoną w 2006 roku, była transakcja syntetycznej sekurytyzacji aktywów dotycząca części portfela kredytów korporacyjnych oraz dla małych i średnich przedsiębiorstw, zawarta z Kreditanstalt für Wiederaufbau, Niemcy ("KfW"). W wyniku tej transakcji Bank przeniósł wszystkie ryzyka kredytowe związane z portfelem kredytów objętych transakcją i udzielanych klientom korporacyjnym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom na KfW jako sprzedającego zabezpieczenie wykorzystując pozabilansową transakcję terminową - swap'a kredytowego/gwarancję finansową.

Uwzględniając status KfW, który jest niemiecką instytucją finansową posiadającą gwarancję Skarbu Państwa, waga ryzyka kredytów objętych transakcją wynosi 0%, co oznacza pełne uwolnienie kapitału regulacyjnego.

Transakcja zakłada pięcioletni okres odnawiania portfela, w trakcie którego kredyty spłacone są zastępowane nowymi.

Z punktu widzenia rachunkowego transakcja została ujęta jako gwarancja finansowa wystawiona przez KfW. Takie ujęcie transakcji wynika z zapisów Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Wartość portfela objętego syntetyczną sekurytyzacją na koniec 2008 roku wyniosła 234 mln EUR.

Drugą transakcją sekurytyzacyjną była umowa przelewu wierzytelności zawarta 28 maja 2007 roku pomiędzy Raiffeisen Bank Polska S.A. a Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty reprezentowany przez BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A..

Przedmiotem umowy było zbycie wierzytelności wynikających z tytułu czynności bankowych dokonanych z osobami fizycznymi przed dniem 1 lipca 2004 roku.

Według stanu na dzień rozliczenia łączna wartość kapitałów przenoszonych wierzytelności wynosiła 17 373 tys. PLN.

W 2006 roku Grupa rozpoczęła również program sekurytyzacji wierzytelności z tytułu umów leasingu.

W trakcie trzyletniego okresu rewolwingowego Grupa może sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności, wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 640 mln PLN. W styczniu 2008 roku podwyższono limit sprzedanych wierzytelności do 1 mld PLN.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Raiffeisen Leasing S.A. w dniu 11 stycznia 2006 roku uchwałą nr 1/2006 wyraziło zgodę na ustanowienie przez Jednostkę zastawu rejestrowego w ramach projektu sekurytyzacji wierzytelności leasingowych.

Przedmiotem zastawu rejestrowego jest zbiór rzeczy ruchomych stanowiących całość gospodarczą, na który składają się:

- samochody stanowiące obecnie lub w przyszłości przedmioty leasingu w umowach leasingu zawieranych przez Grupę, wierzytelności z których zostały sprzedane w ramach sekurytyzacji,
- dodatkowe rzeczy ruchome w postaci wyposażenie biurowego i komputerów.

Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych jest spółka ROOF Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

Tabela 20. Należności objęte sekurytyzacją w ujęciu jednostkowym

Typ aktywów objętych transakcją sekurytyzacji	Rodzaj transakcji	Wartość transakcji 2008	Kwota ryzyka pozostająca w Banku 2008
Należności kredytowe	Syntetyczna	976 448	0
Należności kredytowe klientów indywidualnych	NPL - sprzedaż wierzytelności	0	0
Razem:		976 448	0

Tabela 21. Należności objęte sekurytyzacją w ujęciu skonsolidowanym

Typ aktywów objętych transakcją sekurytyzacji	Rodzaj transakcji	Wartość transakcji 2008	Kwota ryzyka pozostająca w Grupie 2008
Należności kredytowe	Syntetyczna	976 448	0
Należności kredytowe klientów indywidualnych	NPL - sprzedaż wierzytelności	0	0
Należności z tytułu umów leasingu	Sprzedaż wierzytelności	1 000 190	0
Razem:		1 976 638	0

Warszawa, 30 kwietnia 2009 r.

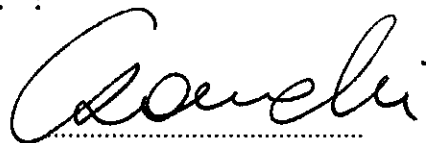
W imieniu Raiffeisen Bank Polska S.A. :

Piotr Czarnecki

imię i nazwisko

Prezes Zarządu

stanowisko/funkcja

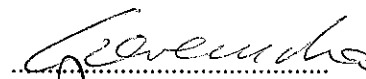
podpis

Jan Czeremcha

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Ryszard Drużyński

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Piotr Konieczny

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

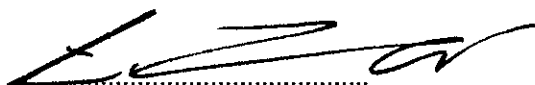
podpis

Łukasz Januszewski

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

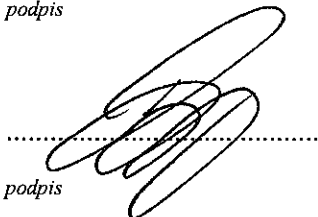
podpis

Marek Patuła

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

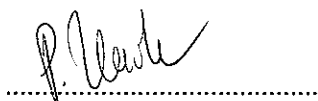
podpis

Patrycja Zenik-Rychlik

imię i nazwisko

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości Finansowej
i Podatków

stanowisko/funkcja

podpis